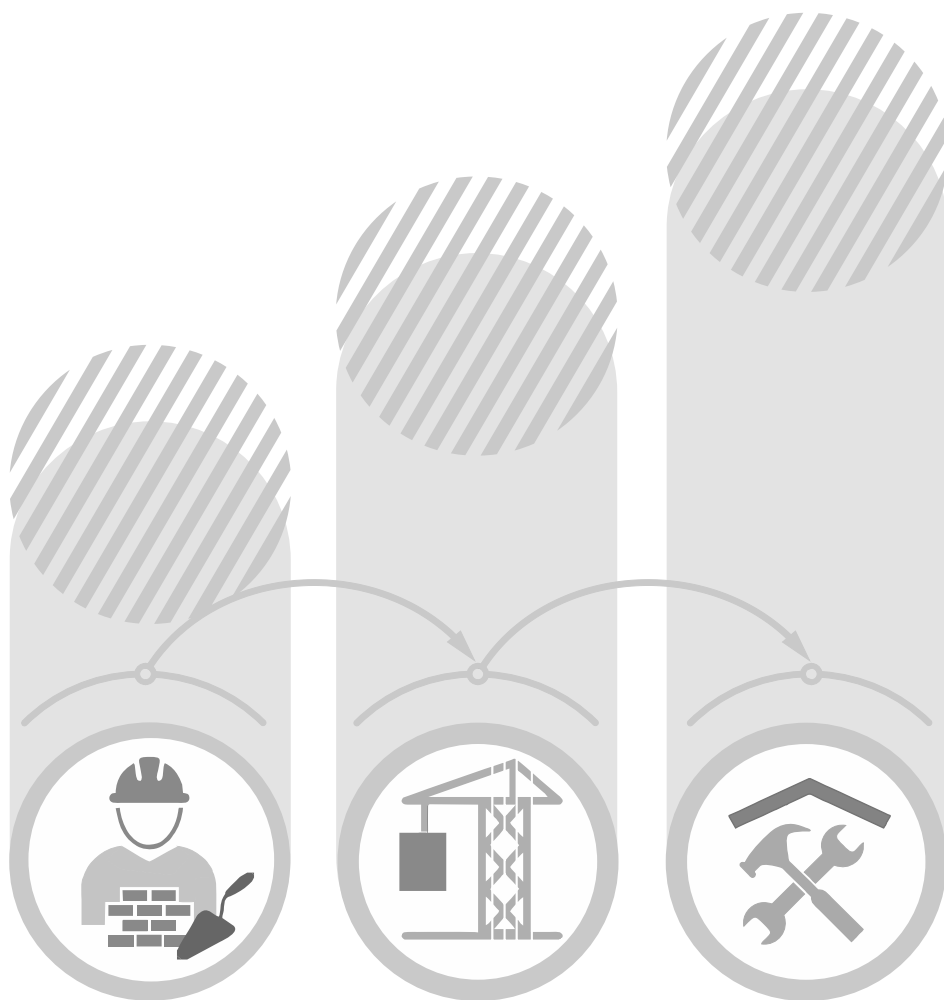

Produkcja budowlano-montażowa w 2017 r.

Construction and assembly production in 2017

Produkcja budowlano-montażowa w 2017 r.

Construction and assembly production in 2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Lublinie, Ośrodek Statystyki Budownictwa
Statistical Office in Lublin, Centre of Construction Statistics

Zespół autorski

Editorial team

Ewa Kuniewicz, Zofia Kurlej, Agnieszka Nocko, Monika Pasieczna, Jarosław Plewik

Tłumaczenie

Translation

Katarzyna Słomka

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Ewa Kuniewicz, Piotr Koszewski, Agnieszka Nocko

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/przemysl-budownictwo-srodki-trwale/>

<http://stat.gov.pl/en/topics/industry-construction-fixed-assets/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data please indicate the source

PRZEDMOWA

Szanowni Państwo,

Z przyjemnością przekazujemy Państwu nową pozycję wydawniczą poświęconą tematyce budowlanej zatytułowaną „Produkcja budowlano-montażowa w 2017 r.”. Opracowanie zostało przygotowane w Ośrodku Statystyki Budownictwa działającym w Urzędzie Statystycznym w Lublinie, ale stanowi kontynuację publikacji wydawanej dotychczas w Głównym Urzędzie Statystycznym pt. „Budownictwo – wyniki działalności”.

Oddana do Państwa rąk publikacja dotyczy bardzo ważnej dla gospodarki narodowej dziedziny, pełniącej istotne funkcje gospodarcze i społeczne - produkcji budowlano-montażowej. Mając na uwadze fakt, iż sektor budownictwa jest przedmiotem zainteresowania różnych środowisk, autorzy starali się zaprezentować szeroki zestaw danych statystycznych opatrzonych komentarzem analitycznym zwracającym uwagę na najistotniejsze aspekty i tendencje obserwowane w odniesieniu do opisywanych zagadnień.

Opracowanie obejmuje szeroki zakres informacji statystycznych dotyczących rozmiaru i struktury realizowanej przez polskie przedsiębiorstwa produkcji budowlano-montażowej w kraju i poza jego granicami. Składa się z części tekstowej oraz załączonych tablic statystycznych. Zawarty w części tekstowej komentarz analityczny wzbogacono wykresami oraz kartogramami. Uwagi metodyczne zawierają szczegółowe definicje występujących w publikacji pojęć. Część tabelaryczna obejmuje dane dla kraju oraz poszczególnych województw z uwzględnieniem retrospekcji, prezentuje także informację o wolumenie robót budowlanych wykonanych przez polskie firmy poza granicami kraju.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie interesującym i przydatnym źródłem wiedzy w zakresie prezentowanego tematu oraz zachęci Państwa do zgłębiania przedstawionej w niej problematyki. W tym celu mogą Państwo wykorzystać bogate zasoby informacyjne statystyki publicznej dostępne na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Szczególnie polecamy serwisy internetowe – Bank Danych Lokalnych oraz Dziedzinową Bazę Wiedzy Budownictwo.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Lublin, Warszawa październik 2018

PREFACE

Dear Sir or Madam,

We are pleased to present you a new publishing position dedicated to construction issues, entitled "Construction and assembly production in 2017". The publication was prepared at the Center of Construction Statistics operating at the Statistical Office in Lublin, but it constitutes a continuation of the so far issued publication in the Statistics Poland entitled "Construction – Activity results".

The publication handed to you concerns a very important field for the national economy, fulfilling important economic and social functions - construction and assembly production. Taking into consideration the fact that the construction sector is of interest to various environments, the authors sought to present a wide set of statistical data with analytical commentary that highlighted the most important aspects and trends observed in relation to the issues described.

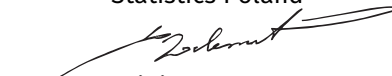
The publication covers a wide range of statistical information on the size and structure of construction and assembly production realized by Polish entities in Poland and outside the territory of Poland. It consists of a text part and attached statistical tables. The analytical comment contained in the text part was enriched with charts and cartograms. Methodological notes contain detailed definitions of terms using in publication. The tabular part includes data for the country and individual voivodships, including retrospection and also presents information about the volume of construction works carried out by Polish entities outside the territory of Poland.

We hope that this publication will be an interesting and useful source of knowledge in the field of the presented topic and will encourage you to explore the issues presented in it. For this purpose, you can use the extensive information resources of official statistics available on the website of the Statistics Poland. We particularly recommend internet services - Local Data Bank and the Knowledge Databases - Construction.

Director
of the Statistical Office in Lublin

Krzysztof Markowski, Ph.D.

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Lublin, Warszawa October 2018

SPIS TREŚCI

CONTENTS

PRZEDMOWA.....	1
PREFACE.....	2
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I WAŻNIEJSZE SKRÓTY	8
SYMBOLS AND MAIN ABBREVIATIONS.....	8
WSTĘP	9
INTRODUCTION	10
SYNTEZA	11
EXECUTIVE SUMMARY	14
Rozdział 1 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju	17
Chapter 1 Construction and assembly production realized domestically.....	17
Rozdział 2 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez podmioty budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób	23
Chapter 2 Construction and assembly production realized domestically by construction entities with more than 9 persons employed	23
2.1. Ogólna charakterystyka produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych zrealizowanej na terenie kraju	23
2.1. General characteristics of construction and assembly production of construction entities realized domestically	23
2.2. Produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa.....	27
2.2. Construction and assembly production of construction entities by voivodships - enterprise head office	27
2.3. Produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych według województw – miejsca wykonywania robót	32
2.3. Construction and assembly production of construction entities by voivodships – work-site location.....	32
Rozdział 3 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana poza granicami kraju	34
Chapter 3 Construction and assembly production realized outside the territory of Poland	34
Uwagi metodologiczne	36
Methodological notes	41

SPIS TABEL

LIST OF TABLES

Tabela 1. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2013-2017 według siedziby zarządu przedsiębiorstwa (ceny bieżące, mln zł).....	28
Table 1. Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities with more than 9 persons employed in 2013-2017 by enterprise head office (current prices, million PLN)	28
Tabela 2. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób według miejsc wykonywania robót (ceny bieżące, mln zł)	32
Table 2. Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities with more than 9 persons employed by work-site locations (current prices, million PLN)	32

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

Wykres 1.	Wartość (w cenach bieżących) i dynamika (w cenach stałych) zrealizowanej na terenie kraju produkcji budowlano-montażowej	17
Chart 1.	Value (in current prices) and index number (in constant prices) of construction and assembly production realized domestically	17
Wykres 2.	Wartość i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane według przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstw (działy PKD)...	18
Chart 2.	Value and structure (in current prices) of construction and assembly production realized by construction entities by their main type of activity (divisions of PKD).....	18
Wykres 3.	Produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane (w tym przez mikroprzedsiębiorstwa) w 2017 r. według województw – miejsca wykonywania robót	19
Chart 3.	Construction and assembly production (in current prices) realized by construction entities (including micro-enterprises) in 2017, by voivodships – work-site location.....	19
Wykres 4.	Dynamika (w cenach stałych) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane – ogółem i według przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstw (działy PKD).....	21
Chart 4.	Index number (in constant prices) of construction and assembly production realized by construction entities – in total and by their main type of activity (divisions of PKD).....	21
Wykres 5.	Dynamika (w cenach stałych) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane według sektorów własności	22
Chart 5.	Index number (in constant prices) of construction and assembly production realized by construction entities by ownership sectors	22
Wykres 6.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według rodzaju robót	23
Chart 6.	Construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by type of works	23
Wykres 7.	Dynamika (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według sektorów własności (rok poprzedni = 100).....	24
Chart 7.	Index number (in current prices) of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by ownership sectors (previous year = 100)	24
Wykres 8.	Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według przeważającego rodzaju działalności (działy PKD) jednostki.....	25
Chart 8.	Structure of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by their main type of activity (divisions of PKD).....	25

LIST OF CHARTS

Wykres 9.	Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 roku według rodzajów obiektów budowlanych (działy PKOB).....	25
Chart 9.	Structure of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by type of constructions (divisions of PKOB).....	25
Wykres 10.	Struktura kosztów produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) prowadzące księgi rachunkowe i stosujące kalkulacyjny układ kosztów w 2017 r.	26
Chart 10.	Structure of costs of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) keeping accounting books and applying a calculation of costs in 2017	26
Wykres 11.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez podwykonawców przedsiębiorstw budowlanych (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób)	27
Chart 11.	Construction and assembly production realized domestically by subcontractors of construction entities (with more than 9 persons employed)	27
Wykres 12.	Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa i rodzajów obiektów budowlanych w 2017 r.	30
Chart 12.	Structure of construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities (with more than 9 persons employed) by voivodships - enterprise head office and type of constructions in 2017	30
Wykres 13.	Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 r. według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa oraz podstawowego rodzaju działalności przedsiębiorstwa (klasyfikacja PKD).....	31
Chart 13.	Structure of construction and assembly production realized by construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by voivodships - enterprise head office and their main type of activity (PKD Classification)	31
Wykres 14.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi poza granicami kraju przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób).....	34
Chart 14.	Construction and assembly production realized with own resources outside the territory of Poland by construction and non-construction entities (with more than 9 persons employed).....	34
Wykres 15.	Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej siłami własnymi poza granicami kraju przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 r. według krajów – miejsca wykonywania robót.....	35
Chart 15.	Structure of construction and assembly production realized with own resources outside the territory of Poland by construction and non-construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by countries – work-site location.....	35

SPIS MAP

LIST OF MAPS

Mapa 1.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane na 1 mieszkańca w roku 2017 według województw – miejsca wykonywania robót.....	20
Map 1.	Construction and assembly production realized by construction entities per capita in 2017 by voivodships – work-site location	20
Mapa 2.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa oraz rodzajów robót budowlanych w 2017 r.	29
Map 2.	Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities (with more than 9 persons employed) by voivodships - enterprise head office and type of construction works in 2017	29
Mapa 3.	Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) na terenie poszczególnych województw w 2017 r. według rodzajów robót budowlanych.....	33
Map 3.	Construction and assembly production realized by construction entities (with more than 9 persons employed) in individual voivodships in 2017 by type of construction works.....	33

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I WAŻNIEJSZE SKRÓTY

SYMBOLS AND MAIN ABBREVIATIONS

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

SYMBOL Symbol	Znaczenie Meaning
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak #	dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Objaśnienia skrótów

Main Abbreviations

SYMBOL Symbol	Znaczenie Meaning
PKOB	Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych Polish Classification of Types of Construction
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności 2007 Polish Classification of Activities 2007 (Nace Rev.2)
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej National Official Business Register
tys. thous.	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
zł PLN	złoty PLN
p. proc.	punkt procentowy percentage point

WSTĘP

Budownictwo ma bardzo silny wpływ na ogólne wyniki i tempo rozwoju gospodarki, ponieważ sektor budowlany w dużej mierze oddziałuje także na inne gałęzie gospodarki. Właśnie ze względu na duże znaczenie tego sektora dane statystyczne dotyczące budownictwa są przedmiotem zainteresowania wielu środowisk i niejednokrotnie warunkują podejmowanie decyzji inwestycyjnych. Publikacja zawiera pogłębioną charakterystykę produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w Polsce i poza jej granicami w 2017 roku.

W opracowaniu zaprezentowano dane dotyczące sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w kraju i za granicą w 2017 roku, w retrospekcji od roku 2013, a dla danych dotyczących wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju ogółem – od 2005 roku.

Część analityczna publikacji składa się z trzech rozdziałów, w których zawarto także graficzną prezentację danych w postaci map i wykresów.

W pierwszym rozdziale scharakteryzowano produkcję budowlano-montażową zrealizowaną na terenie kraju oraz zaprezentowano wartość robót budowlanych wykonanych przez przedsiębiorstwa budowlane w podziale na miejsce wykonywania robót, sektory własności oraz przeważający rodzaj działalności przedsiębiorstw.

W drugim rozdziale przedstawiono dane dotyczące sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej siłami własnymi na terenie kraju przez duże i średnie jednostki budowlane według rodzajów: robót, obiektów budowlanych i działalności przedsiębiorstw oraz województw – siedzib zarządów, a także miejsc wykonywania robót.

W trzecim rozdziale, dotyczącym eksportu robót budowlanych zrealizowanego przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, przedstawiono dane według krajów – miejsca wykonywania robót oraz rodzaju przedsiębiorstw.

Publikację uzupełniają uwagi metodyczne oraz część tabelaryczna.

Podstawowym źródłem zaprezentowanych w publikacji informacji były dane z badania „Produkcja budowlano-montażowa; koszty w układzie kalkulacyjnym” ujętego w Programie badań statystycznych statystyki publicznej, a w szczególności wyniki uzyskane na podstawie rocznych sprawozdań:

- B-01 – sprawozdanie o sprzedaży produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych;
- B-02 – sprawozdanie o produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw niebudowlanych;
- SP-3 – sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw.

INTRODUCTION

Construction has a very strong impact on the overall results and pace of economic development, as the construction sector also has a significant impact on other sectors of the economy. It is precisely because of the importance of this sector that construction statistics are of interest to many environments and often determine investment decision making. The publication contains in-depth characteristics of construction and assembly production realized both domestically and outside territory of Poland in 2017.

The study presents data on the sales of construction and assembly production in Poland and outside territory of Poland in 2017, in flashbacks from 2013, and data on the value of construction and assembly production realized domestically since 2005.

The analytical part of the publication consists of three chapters, which also include graphical presentation of data in the form of maps and graphs.

The first chapter describes the construction and assembly production realized domestically and presents the value of construction works realized by construction entities according to work-site locations, ownership sectors and the main type of activity.

The second chapter presents data on the sales of construction and assembly production realized domestically with own resources by large and medium-sized construction entities according to types of: work, construction and activity, and voivodships – enterprises head office as well as work-site locations.

In the third chapter, concerning the export of construction works carried out by construction and non-construction entities with more than 9 persons employed, data were presented according to the countries where the works were performed and the type of enterprises.

The publication is supplemented by methodological notes and a tabular part.

The basic source of information presented in the publication were data from survey "Construction and assembly production; costs in the calculation system" included in the Statistical Survey Program of Official Statistics, and in particular the results obtained on the basis of annual surveys:

- B-01 - survey on the sales of construction and assembly production of construction entities;
- B-02 - survey on construction and assembly production of non-construction entities;
- SP-3 - survey on economic activity.

SYNTEZA

Wartość zrealizowanej w 2017 r. na terenie kraju produkcji budowlano-montażowej wyniosła 197,4 mld zł, z czego 186,8 mld zł (94,6%) stanowiła sprzedaż robót budowlanych wykonanych siłami własnymi przez przedsiębiorstwa budowlane. Na pozostałą część produkcji budowlano-montażowej składały się produkcja wykonana systemem zleceń przez przedsiębiorstwa niebudowlane oraz roboty budowlane realizowane na własne potrzeby (tj. systemem gospodarczym) przez przedsiębiorstwa i osoby fizyczne. We wszystkich latach pięcioletniego okresu 2013–2017 na przedsiębiorstwa budowlane przypadało nie mniej niż 94% wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju ogółem.

Wzrost produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju w 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego (w cenach stałych) wyniósł 10,2% (wobec spadku o 2,2% w 2016 r.), w tym wzrost produkcji realizowanej systemem zleceń przez przedsiębiorstwa budowlane – 10,9% (wobec spadku o 2,4% rok wcześniej). W stosunku do 2015 r. produkcja budowlano-montażowa w 2017 r. zwiększyła się o 7,8%, a w porównaniu z 2010 r. – o 15,3% (w tym sprzedaż robót budowlanych realizowanych przez przedsiębiorstwa budowlane wzrosła odpowiednio o 8,2% oraz o 17,2%).

W strukturze sprzedaży robót budowlanych wykonanych siłami własnymi przedsiębiorstw budowlanych według przeważającego rodzaju działalności (na poziomie działów PKD) największy udział w 2017 r. miały jednostki realizujące głównie roboty budowlane specjalistyczne – 40,8%. Udział podmiotów specjalizujących się w budowie budynków wyniósł 35,1%, a tych, które zajmują się głównie robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 24,1%. We wcześniejszych latach okresu 2013–2017 charakteryzowana struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD była zbliżona do obserwowanej w 2017 r. We wszystkich latach najwyższy, wynoszący od 38,2% do 45,3%, udział w łącznej wartości tej produkcji miały przedsiębiorstwa realizujące głównie roboty budowlane specjalistyczne. Udział podmiotów specjalizujących się w budowie budynków wynosił od 32,0% do 35,1%, a jednostek zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – od 22,6% do 28,3%.

W roku 2017, tak jak w latach wcześniejszych, obserwowano znaczne zróżnicowanie dynamiki produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych w przekroju działów budownictwa. W jednostkach specjalizujących się we wznoszeniu budynków sprzedaż robót budowlanych była o 20,7% wyższa niż w roku poprzednim (kiedy notowano jej spadek o 5,0%), w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej produkcja ta wzrosła w skali roku o 18,6% (po spadku o 15,1% w 2016 r.), a w jednostkach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne ukształtowała się na poziomie zbliżonym do 2016 r. (kiedy notowano wzrost o 7,8%).

Ponad jedną piątą zrealizowanej w 2017 r. produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych została wykonana na terenie województwa mazowieckiego, a po około jednej dziesiątej – na terenie województw: wielkopolskiego, małopolskiego, śląskiego oraz dolnośląskiego. Wymienione województwa były regionami o największych udziałach w krajowej produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych również we wcześniejszych latach okresu 2013–2017, przy czym we wszystkich latach udziałem najwyższym, bliskim jednej piątej, cechowało się województwo mazowieckie.

Prawie całość zrealizowanej w 2017 r. produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych przypadała na jednostki sektora prywatnego; udział sektora publicznego wyniósł jedynie 0,8%. W żadnym z lat okresu 2013–2017 udział sektora publicznego nie przekraczał 1%.

Jednym ze wskaźników odnoszących wartość zrealizowanej na danym obszarze produkcji budowlano-montażowej do jego potencjału demograficznego jest sprzedaż robót budowlanych przedsiębiorstw budowlanych przypadająca na 1 mieszkańca. W 2017 r. wskaźnik ten dla Polski

ogółem ukształtował się na poziomie 4,9 tys. zł na osobę. Wśród województw najwyższą przypadającą na mieszkańca wartością opisywanej produkcji (według miejsca wykonywania robót) wyróżniały się województwa: mazowieckie (7,2 tys. zł na osobę), pomorskie (6,1 tys. zł na osobę) i dolnośląskie (5,8 tys. zł na osobę).

Na mikroprzedsiębiorstwa, tj. jednostki o liczbie pracujących do 9 osób, przypadało 53,6% sprzedaży robót budowlanych wykonanych siłami własnymi przedsiębiorstw budowlanych w 2017 r. We wszystkich latach pięcioletniego okresu 2013–2017 udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych pozostawał bliski 50%, wykazując tendencję lekko wzrostową.

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej wykonanej w 2017 r. na terenie kraju siłami własnymi przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób (jednostki duże i średnie) wyniosła 86,6 mld zł i była (w cenach bieżących) o 12,4% wyższa niż w roku poprzednim. Sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym (wynosząca 66,1 mld zł, co stanowiło 76,4% produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w 2017 r. przez podmioty budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób) zwiększyła się w skali roku o 13,2%. W mniejszym stopniu wzrosła w stosunku do 2016 r. sprzedaż realizowanych przez duże i średnie jednostki budowlane robót remontowych i pozostałych (o 9,7% – do 20,5 mld zł).

W strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej dużych i średnich przedsiębiorstw budowlanych według rodzaju realizowanych obiektów (według PKOB) w 2017 r. przeważały roboty dotyczące budynków, na które przypadała ponad połowa (50,6%) łącznej wartości tej produkcji. Większy udział miała realizacja budynków niemieszkalnych (33,6%) niż mieszkalnych (17,0%). Wśród obiektów inżynierii lądowej i wodnej (49,4% łącznej wartości charakteryzowanej produkcji w 2017 r.) największym udziałem (29,8%) cechowały się obiekty infrastruktury transportu (w tym zwłaszcza autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe – 20,6%). Znaczny udział miały także rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne (11,9%, w tym rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe – 6,2%).

Charakteryzowana struktura produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób według rodzajów realizowanych obiektów w 2017 r. była zbliżona do obserwowanej rok wcześniej. Najbardziej znaczący wzrost udziału w stosunku do 2016 r. odnotowano w przypadku autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych (o 1,3 p. proc.), natomiast stosunkowo największy spadek – dla budynków o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowych oraz kompleksowych budowli na terenach przemysłowych (po 1,1 p. proc.). Biorąc pod uwagę okres pięcioletni – należy zauważyć, że o ile w dwóch jego ostatnich latach ponad połowa wartości opisywanej produkcji przypadała na realizację budynków, to we wcześniejszych trzech latach przeważały roboty na obiektach inżynierii lądowej i wodnej (największy ich udział notowano w 2014 r. – 55,5%).

Blisko połowę łącznej sprzedaży produkcji budowlano-montażowej dużych i średnich przedsiębiorstw budowlanych zrealizowanej w 2017 r. w kraju stanowiły roboty wykonane na terenie czterech województw: mazowieckiego (18,6%), śląskiego (11,0%), małopolskiego (10,6%) i wielkopolskiego (9,7%). Także we wcześniejszych latach pięcioletniego okresu 2013–2017 wymienione województwa cechowały się największymi wartościami charakteryzowanej produkcji (według miejsca wykonywania robót), przy czym rokrocznie największa wartość zrealizowanych robót budowlanych przypadała na województwo mazowieckie.

Istotną informacją związaną z realizacją robót budowlanych jest struktura kosztów ponoszonych przez wykonujące te roboty jednostki. Według danych przekazanych przez badane przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób – największy udział w kosztach w zrealizowanej przez nie na terenie kraju produkcji budowlano-montażowej w 2017 r. (podobnie jak w latach wcześniejszych) miał zakup materiałów bezpośrednich (46,0%).

Istotne udziały w strukturze tych kosztów miały także m.in. płace bezpośrednie (14,5%), pozostałe koszty bezpośrednie (11,4%) oraz koszty ogólne budowy (10,5%).

Produkcja budowlano-montażowa realizowana poza granicami kraju (tj. eksport robót budowlanych) nie stanowi części dotychczas charakteryzowanej produkcji budowlano-montażowej. Produkcja ta stanowi odrębny przedmiot badań w obszarze statystyki budownictwa.

W 2017 r. polskie przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób zrealizowały siłami własnymi poza granicami kraju roboty budowlane o łącznej wartości 6,6 mld zł, z czego 5,8 mld zł (88,5%) przypadło na eksport robót realizowanych przez przedsiębiorstwa budowlane. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego przy realizacji tych robót dawało to kwotę 246 tys. zł na osobę (w tym w przedsiębiorstwach budowlanych – 253 tys. zł na osobę). Wartość eksportu charakteryzowanych robót w 2017 r. wzrosła w stosunku do 2016 r. (w cenach bieżących) o 16,2%, w tym robót realizowanych przez podmioty budowlane – o 15,8%.

Badane przedsiębiorstwa realizowały w 2017 r. roboty budowlane w 61 krajach, przy czym blisko połowa ogólnej ich wartości przypadła na roboty wykonane na terenie Niemiec – 49,1% (także we wcześniejszych latach obserwowano wyraźną przewagę eksportu robót do Niemiec). Znaczącym udziałem w opisywanej produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w 2017 r. poza granicami kraju cechowały się także m.in. Belgia (9,0%), Szwecja (8,1 %) i Francja (4,0%).

EXECUTIVE SUMMARY

The value of construction and assembly production realized domestically in 2017 amounted to PLN 197.4 billion, of which PLN 186.8 billion (94.6%) was the sale of construction works realized with own resources by construction entities. The remaining part of the construction and assembly production consisted of production realized by contract system by non-construction entities and construction works carried out for own needs (i.e. by the own-account) by entities and natural persons. In the full five-year period between 2013-2017, construction entities accounted for no less than 94% of the value of construction and assembly production realized domestically in total.

The increase in construction and assembly production in 2017 in comparison to the previous year (in constant prices) amounted to 10.2% (against a decrease by 2.2% in 2016), including the increase in production realized by the contract system and by the construction entities - 10.9% (against a decrease by 2.4% a year before). Compared to 2015 construction and assembly production in 2017 increased by 7.8%, and compared to 2010 - by 15.3% (the sale of construction works carried out by construction entities increased accordingly by 8.2% and 17.2%).

In the structure of sales of construction works realized with own resources by construction entities according to the main type of activity (at the level of PKD divisions) the largest share in 2017 was held by enterprises carrying out mainly specialized construction activities - 40.8%. The share of entities specializing in the construction of buildings was 35.1%, and those that deal mainly with civil engineering works - 24.1%. In the previous years 2013-2017, the structure of construction and assembly production by PKD divisions was similar to that observed in 2017. In all years the highest share in the total value of this production ranging from 38.2% to 45.3% had enterprises mainly implementing specialized construction activities. The share of entities specializing in the construction of buildings ranged from 32.0% to 35.1%, and entities dealing mainly with the construction of civil engineering works - from 22.6% to 28.3%.

In 2017, as in previous years, there was a significant variation in the index number of construction and assembly production of construction entities in the cross-section of construction divisions. In enterprises specializing in erecting buildings, the sale of construction works was 20.7% higher than in the previous year (when a decrease by 5.0% was recorded), in enterprises specializing in the construction of civil engineering works, this production increased in annual terms by 18.6% (after a decrease by 15.1% in 2016), and in entities carrying out mainly specialized construction activities was at a similar level to 2016 (when an increase by 7.8% was noted).

Over one fifth of construction and assembly production of construction entities completed in 2017 was carried out in the mazowieckie voivodship, and per about one tenth - in the following voivodships: wielkopolskie, małopolskie, śląskie and dolnośląskie. The mentioned voivodships were the regions with the largest shares in the national construction and assembly production of construction entities also in the period between 2013-2017, whilst within these years was the highest share, close to one fifth, was characterized by the mazowieckie voivodship.

Almost all of the construction and assembly production of construction entities realized in 2017 was attributable to private sector entities; the share of the public sector was only 0.8%. In any of the years between 2013-2017, the public sector's share did not exceed 1%.

One of the indicators relating to the value of the construction and assembly production realized in a given area to its demographic potential is the sale of construction works for construction enterprises per 1 inhabitant. In 2017, this indicator for Poland totaled at the level of PLN 4.9 thousand per person. Among voivodships, the highest per capita value of the described production (by work-site location) was noted for the following voivodships: mazowieckie

(PLN 7.2 thousand per person), pomorskie (PLN 6.1 thousand per person) and dolnośląskie (PLN 5.8 thousand per person).

Microenterprises, i.e. entities with up to 9 employees, accounted for 53.6% of sale of construction works carried out by construction entities in 2017. In the full five-year period between 2013-2017, the share of microenterprises in the total construction and assembly production of construction entities remained close to 50%, showing a slightly upward trend.

The value of sales of construction and assembly production realized domestically in 2017 by construction entities with more than 9 persons employed (large and medium-sized enterprises) amounted to PLN 86.6 billion and was (in current prices) by 12.4% higher than a year before. The sale of works with an investment character (amounting to PLN 66.1 billion, which accounted for 76.4% of construction and assembly production realized in 2017 by construction entities with more than 9 persons employed) increased by 13.2% annually. The sale of works with a restoration character and other works realized by large and medium-sized construction entities increased to a lesser extent in relation to 2016 (by 9.7% - to PLN 20.5 billion).

In the structure of sales of construction and assembly production of large and medium-sized construction entities by type of constructions (according to PKOB) in 2017, works for buildings predominated, which accounted for more than half (50.6%) of the total value of this production. The higher share had construction of non-residential buildings (33.6%) than residential buildings (17.0%). Among civil engineering works (49.4% of the total value of production in 2017), the largest share (29.8%) was found in transport infrastructures (including in particular highways, streets and roads - 20.6 %). A significant share had also pipelines, communication and electricity lines (11.9%, including long-distance pipelines and communication and electricity power lines - 6.2%).

The structure of construction and assembly production of construction entities with more than 9 persons employed by the types of construction implemented in 2017 was similar to the one observed a year before. The most significant increase in share in relation to 2016 was recorded for highways, streets and roads (by 1.3 percentage points), while the relatively largest decrease - for two and more dwelling buildings and complex buildings in industrial areas (per 1.1 percentage points). Considering the five-year period - it should be noted that while in two of its last years more than half of the value of the production covered buildings construction, in the previous three years civil engineering works were predominant (the highest share was recorded in 2014 - 55.5%).

Almost half of the total sales of construction and assembly production of large and medium-sized construction entities realized domestically in 2017 were works carried out in four voivodships: mazowieckie (18.6%), śląskie (11.0%), małopolskie (10.6%) and wielkopolskie (9.7%). Also in the previous years of the five-year period between 2013-2017, the mentioned voivodships above were characterized by the highest values of the production (according to the work-site location), with the largest value of completed construction works per year in the mazowieckie voivodship.

An important information related to the implementation of construction works is the structure of costs incurred by the performing entities. According to data provided by surveyed construction entities with more than 9 persons employed, the largest share in the costs of construction and assembly production realized domestically in 2017 (as in previous years) had the purchase of direct materials (46.0%). Significant shares in the structure of these costs were also due to direct wages (14.5%), other direct costs (11.4%) and general building costs (10.5%).

Construction and assembly production realized outside the territory of Poland (i.e. export of construction works) is not a part of construction and assembly production so far produced. This production is a separate subject of research in the field of construction statistics.

In 2017 Polish construction and non-construction entities with more than 9 persons employed realized with own resources outside the territory of Poland construction activities with a total value of PLN 6.6 billion, of which PLN 5.8 billion (88.5%) were allocated to exports of works carried out by construction enterprises. Calculated per 1 employee in the implementation of these works, this gave the amount of PLN 246 thousand per person (including construction entities – PLN 253 thousand per person). The value of exports of the characterized works in 2017 increased in relation to 2016 (in current prices) by 16.2%, including works carried out by construction entities - by 15.8%.

The surveyed enterprises carried out construction works in 61 countries in 2017, with almost half of the total value of works carried out in Germany - 49.1% (also in previous years a clear advantage of exports of works to Germany was observed). A significant share in the construction and assembly production realized in 2017 outside territory of Poland was also marked by, among others, Belgium (9.0%), Sweden (8.1%) and France (4.0%).

Rozdział 1 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju

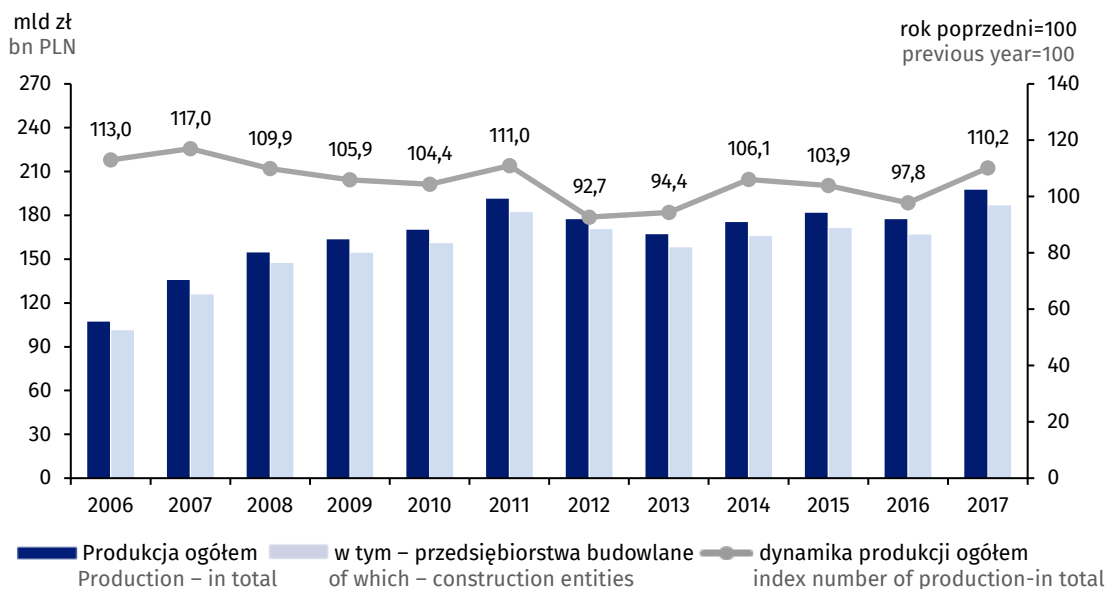
Chapter 1 Construction and assembly production realized domestically

Zrealizowana na terenie kraju w roku 2017 produkcja budowlano-montażowa, obejmująca roboty budowlane wykonane siłami własnymi (tj. bez zlecenia podwykonawcom), systemem zleceńiowym (tj. na rzecz obcych zleceniodawców, sprzedawane na zewnątrz przedsiębiorstwa) przez przedsiębiorstwa (budowlane¹ i niebudowlane) oraz systemem gospodarczym (tj. na własne potrzeby) przez przedsiębiorstwa oraz osoby fizyczne², miała łączną wartość 197,4 mld zł. Produkcja ta w 2017 r. zwiększyła się w cenach stałych³ w stosunku do roku poprzedniego o 10,2%, w stosunku do 2015 r. – o 7,8%, natomiast w stosunku do 2010 r. – o 15,3%.

Analizując przedmiotową dynamikę w poszczególnych latach okresu 2013–2017 należy zauważyć, że po ponad pięcioprocentowym spadku w stosunku do roku poprzedniego w roku 2013, w latach 2014–2015 wartość produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju wzrastała, po czym w 2016 r. obniżyła się o 2,2%, by następnie znacząco, bo o ponad dziesięć procent, wzrosnąć w roku 2017.

Wykres 1. Wartość (w cenach bieżących) i dynamika (w cenach stałych) zrealizowanej na terenie kraju produkcji budowlano-montażowej

Chart 1. Value (in current prices) and index number (in constant prices) of construction and assembly production realized domestically

Dominujący udział w produkcji budowlano-montażowej ma produkcja wykonywana systemem zleceńiowym przez przedsiębiorstwa budowlane, tj. realizowana przez te podmioty sprzedaż robót budowlanych. W 2017 r. charakteryzowany udział produkcji budowlano-montażowej realizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane wyniósł 94,6% i był o 0,6 p. proc. wyższy niż

¹ Tzn. jednostki zaliczane, według przeważającej działalności, do sekcji „Budownictwo” klasyfikacji PKD.

² Wartość produkcji budowlano-montażowej realizowanej systemem gospodarczym – szacunkowa.

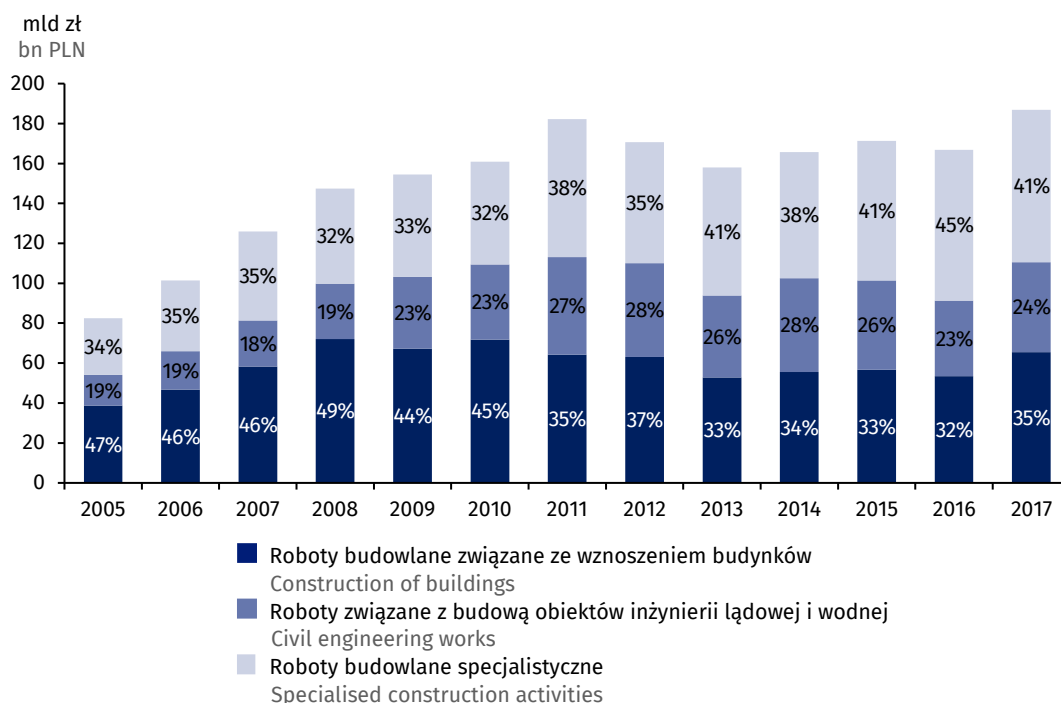
³ Analogicznie w dalszej części niniejszego rozdziału – charakteryzowana jest dynamika produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju w cenach stałych.

w roku poprzednim. W pięcioletnim okresie 2013–2017 udział ten rokrocznie przekraczał 94%, a biorąc pod uwagę okres trzynastoletni – kształtował się na poziomie od 90,4% w 2005 r. do 96,2% w 2012 r.

Jednym z podstawowych kryteriów różnicujących zbiorowość przedsiębiorstw budowlanych jest rodzaj ich działalności, zwłaszcza – na poziomie działów sekcji „Budownictwo” (według PKD). Odzwierciedleniem tego kryterium jest struktura zrealizowanej produkcji budowlano-montażowej według przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstw wykonujących roboty. W roku 2017 największy udział w łącznej wartości zrealizowanej przez podmioty budowlane produkcji budowlano-montażowej miały jednostki realizujące głównie roboty budowlane specjalistyczne – 40,8%; udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie budynków wynosił 35,1%, a podmiotów zajmujących się głównie robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – 24,1%.

Wykres 2. Wartość i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane według przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstw (działy PKD)

Chart 2. Value and structure (in current prices) of construction and assembly production realized by construction entities by their main type of activity (divisions of PKD)

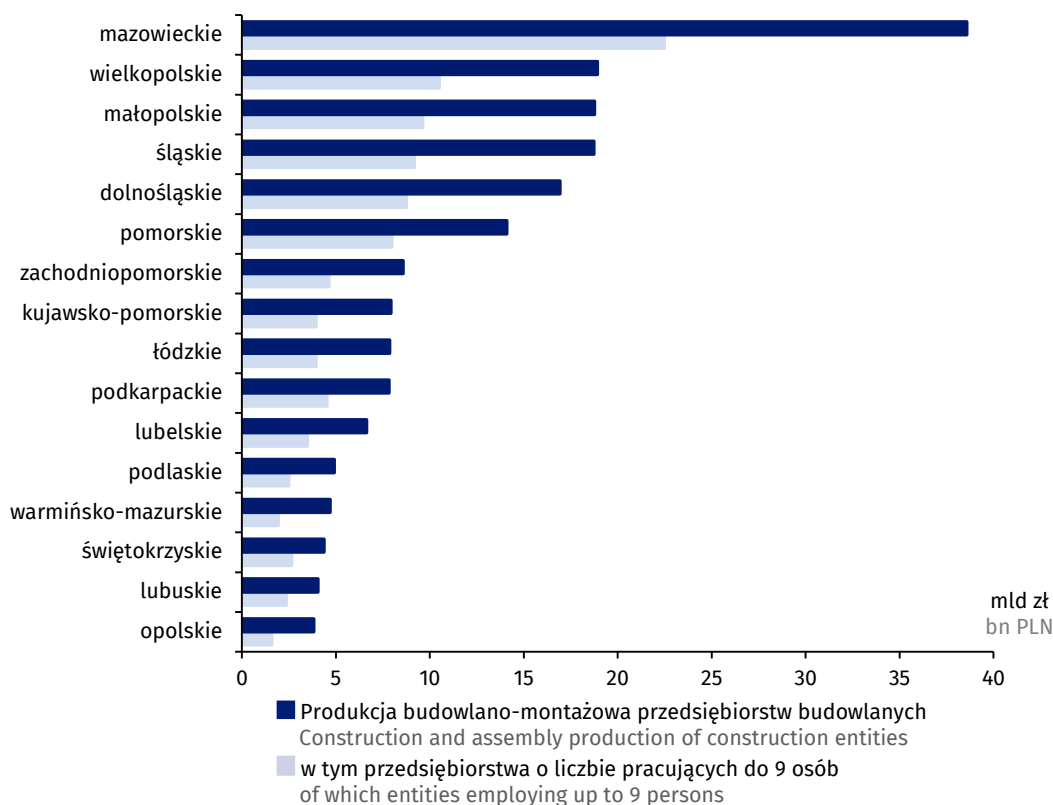

We wcześniejszych latach pięcioletniego okresu 2013–2017 struktura produkcji budowlano-montażowej realizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane według działów PKD była zbliżona do obserwowanej w roku 2017. We wszystkich latach najwyższy, wynoszący od 38,2% do 45,3%, udział w łącznej wartości tej produkcji miały przedsiębiorstwa realizujące głównie roboty specjalistyczne. Udział podmiotów specjalizujących się w budowie budynków wynosił od 32,0% do 35,1%, a jednostek zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej – od 22,6% do 28,3%. Rozpatrując okres dłuższy – należy zauważyć, że w latach 2005–2010 obserwowano wyższy niż w późniejszych latach udział podmiotów specjalizujących się w budowie budynków, sięgający 48,9% łącznej sprzedaży w 2008 r., przy niższych udziałach przedsiębiorstw o przeważającej działalności zaliczanej do dwóch pozostałych działów sekcji „Budownictwo”. Porównanie analizowanej struktury z 2017 r. z tą z 2005 r. wskazuje na spadek

udziału podmiotów specjalizujących się w budowie budynków o blisko 11,8 p. proc., przy wzroście udziału jednostek zajmujących się głównie realizacją robót budowlanych specjalistycznych oraz robót związanych z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (odpowiednio o 6,3 p. proc. oraz o 5,5 p. proc.).

Wykres 3. Produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane (w tym przez mikroprzedsiębiorstwa) w 2017 r. według województw – miejsca wykonywania robót

Chart 3. Construction and assembly production (in current prices) realized by construction entities (including microenterprises) in 2017 by voivodships – work-site location

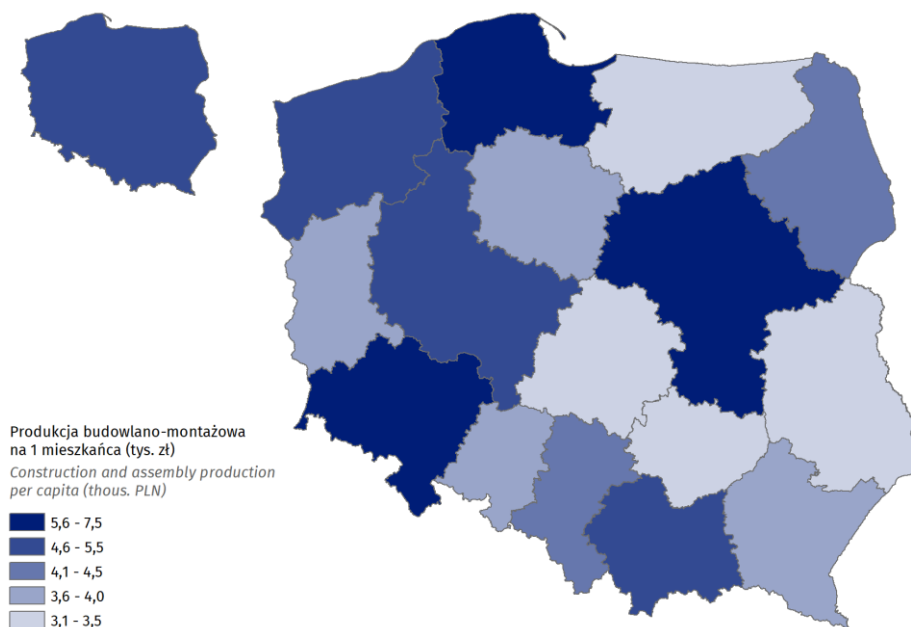
Nie mniej istotnym, niż zróżnicowanie według rodzaju działalności przedsiębiorstw, aspektem dotyczącym struktury realizowanej na terenie kraju przez jednostki budowlane produkcji budowlano-montażowej jest jej zróżnicowanie terytorialne. Rozpatrując strukturę opisywanej produkcji w przekroju województw⁴ należy zauważyć, że ponad jedna piąta (20,7%) sprzedaży robót budowlanych wykonanych siłami własnymi przedsiębiorstw budowlanych w 2017 r. przypadła na województwo mazowieckie. Stosunkowo wysokim udziałem w wartości zrealizowanej w 2017 r. na terenie kraju produkcji budowlano-montażowej jednostek budowlanych charakteryzowały się także województwa wielkopolskie (10,1%), małopolskie i śląskie (po 10,0%) oraz dolnośląskie (9,1%). Wymienione województwa były regionami o największych udziałach w krajowej produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych również we wcześniejszych latach okresu 2013–2017, przy czym we wszystkich

⁴ Prezentowana tu struktura dotyczy produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych według miejsca wykonywania robót; w dalszej części publikacji analizowana jest także struktura według województw – siedziby podmiotu realizującego roboty budowlane.

latach udziałem najwyższym, bliskim jednej piątej, cechowało się województwo mazowieckie. Do regionów o najniższym, mniejszym niż 3%, udziale w krajowej wartości opisywanej produkcji należały natomiast w 2017 r. (podobnie jak we wcześniejszych latach minionego pięcioletnia) województwa: opolskie, lubuskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie i podlaskie.

Wskaźnikiem odnoszącym wartość zrealizowanej na danym terenie produkcji budowlano-montażowej do potencjału demograficznego tego obszaru jest przeliczenie wartości wykonanych robót budowlanych na 1 mieszkańca. W 2017 roku w sześciu województwach wartość produkcji budowlano-montażowej na 1 mieszkańca była wyższa niż średnia w kraju (4,9 tys. zł). Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano dla województw: mazowieckiego (7,2 tys. zł), pomorskiego (6,1 tys. zł) oraz dolnośląskiego (5,8 tys. zł).

Mapa 1. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane na 1 mieszkańca w roku 2017 według województw – miejsca wykonywania robót
Map 1. Construction and assembly production realized by construction entities per capita in 2017 by voivodships – work-site location

Do specyficznych cech sektora budowlanego należy duży udział mikroprzedsiębiorstw w łącznych efektach jego działalności. W roku 2017 na jednostki o liczbie pracujących do 9 osób przypadało 53,6% wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju siłami własnymi przedsiębiorstw budowlanych. Warto przy tym zauważyć, że w pięcioletnim okresie 2013–2017 udział mikroprzedsiębiorstw w łącznej sprzedaży robót budowlanych realizowanej przez podmioty budowlane wykazywał tendencję lekko wzrostową. O ile w początkowych latach minionego pięcioletnia na jednostki o liczbie pracujących do 9 osób przypadało poniżej połowy charakteryzowanej sprzedaży (najmniej w 2013 r. – 46,3%), to w ostatnich dwóch latach okresu 2013–2017 – powyżej połowy (najwięcej w 2016 r. – 53,8%).

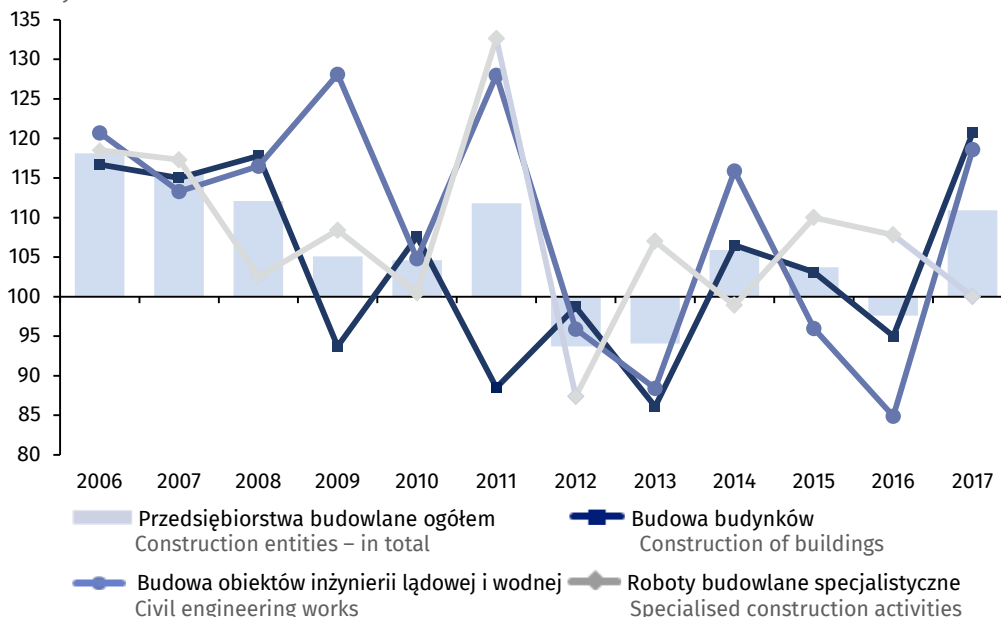
Udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej realizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane charakteryzuje się znaczącym zróżnicowaniem w przekroju województw. W 2017 r. wynosił on od 41,2% w województwie warmińsko-mazurskim do 60,9% w województwie świętokrzyskim. Regionami o szczególnie wysokim udziale mikroprzedsiębiorstw w ogólnej wartości charakteryzowanej produkcji były także województwa lubuskie i mazowieckie (po 58,3%), a regionem o udziale szczególnie niskim – także

województwo opolskie (42,0%). W sumie w 2017 r. w dwunastu województwach na jednostki o liczbie pracujących do 9 osób przypadała ponad połowa łącznej wartości produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych, a tylko w czterech – mniej niż połowa. Potwierdzeniem wzrostu znaczenia mikroprzedsiębiorstw w realizacji robót budowlanych może być fakt, że w początkowych latach pięcioletniego okresu 2013–2017 obserwowano relację odwrotną; w 2013 r. więcej niż połowa wartości produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych przypadała na jednostki o liczbie pracujących do 9 osób tylko w trzech województwach, a w 2014 r. – w dwóch.

Wykres 4. Dynamika (w cenach stałych) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane – ogółem i według przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstw (działy PKD)

Chart 4. Index number (in constant prices) of construction and assembly production realized by construction entities – in total and by their main type of activity (divisions of PKD)

rok poprzedni=100
previous year=100

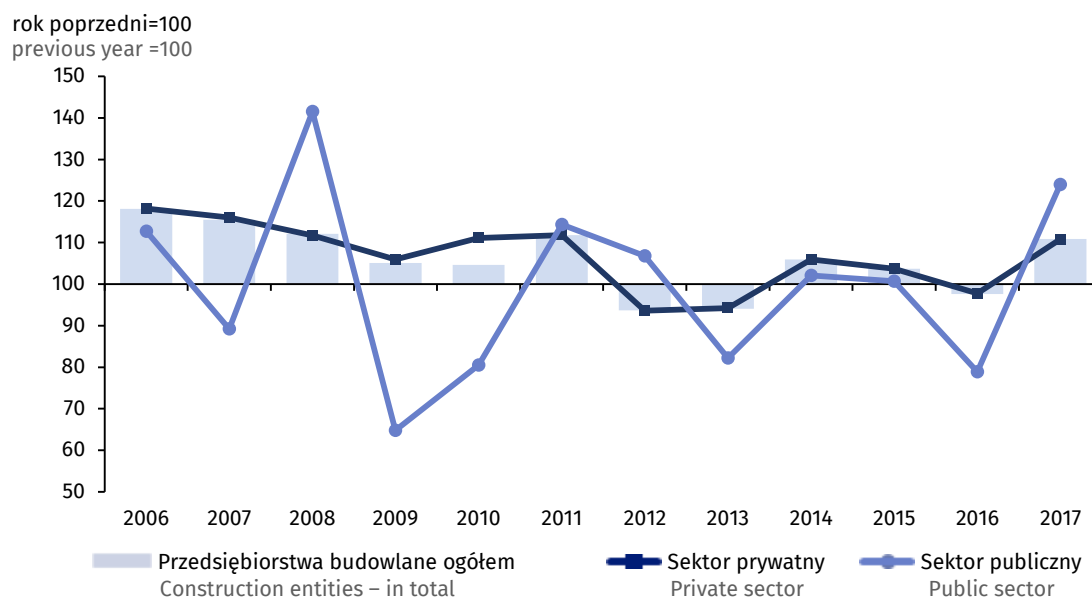
Dynamika produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych wykazuje silne podobieństwo do omawianej wcześniej dynamiki produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju ogółem (której główną składową jest właśnie produkcja realizowana przez jednostki budowlane). W roku 2017, po niewielkim spadku w 2016 r., sprzedaż robót budowlanych wykonanych na terenie kraju przez podmioty budowlane wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 10,9%.

W roku 2017, podobnie jak w latach wcześniejszych, obserwowano znaczne zróżnicowanie dynamiki produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych w przekroju działów budownictwa. W jednostkach specjalizujących się we wznoszeniu budynków sprzedaż robót budowlanych w 2017 r. była o 20,7% wyższa niż w roku poprzednim. Sprzedaż robót budowlanych realizowanych przez podmioty zajmujące się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej w 2017 r. była o 18,6% wyższa niż w 2016 r. (kiedy notowano głęboki spadek), a w jednostkach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne w 2017 r. sprzedaż robót budowlanych ukształtowała się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego (kiedy notowano wzrost).

Prawie całość produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych przypada na jednostki sektora prywatnego. Z ogólnej wartości sprzedaży robót budowlanych zrealizowanych na terenie kraju przez podmioty budowlane w 2017 r. na sektor publiczny przypadało jedynie 0,8%. W żadnym z lat pięcioletniego okresu 2013–2017 udział sektora publicznego nie przekraczał jednej setnej, natomiast biorąc po uwagę lata 2005–2017 – na sektor prywatny przypadało od 97,9% (w 2005 r.) do 99,3% (w 2016 r.) łącznej wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane.

Wykres 5. Dynamika (w cenach stałych) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane według sektorów własności

Chart 5. Index number (in constant prices) of construction and assembly production realized by construction entities by ownership sectors

Wyraźnie dominujący udział sektora prywatnego w produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych przekłada się na podobieństwo dynamiki sprzedaży robót budowlanych realizowanych przez podmioty budowlane sektora prywatnego do odpowiadającej jej dynamiki w sekcji „Budownictwo” ogółem. Znacznie większe zróżnicowanie wykazuje analogiczna dynamika w sektorze publicznym. W roku 2017 w przedsiębiorstwach budowlanych w sektorze prywatnym sprzedaż robót budowlanych była w cenach stałych o 10,8% wyższa niż w 2016 r. (kiedy obniżyła się w skali roku o 2,2%), natomiast w sektorze publicznym wzrosła o 24,0% (wobec spadku o 21,1% w 2016 r.). W okresie dwunastoletnim – największą rozbieżność analizowanej dynamiki między sektorem publicznym a prywatnym notowano w 2009 r., gdy produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych w sektorze prywatnym wzrosła w skali roku o 5,9%, podczas gdy w sektorze publicznym – obniżyła się o 35,2%.

Rozdział 2 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez podmioty budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób⁵

Chapter 2 Construction and assembly production realized domestically by construction entities with more than 9 persons employed

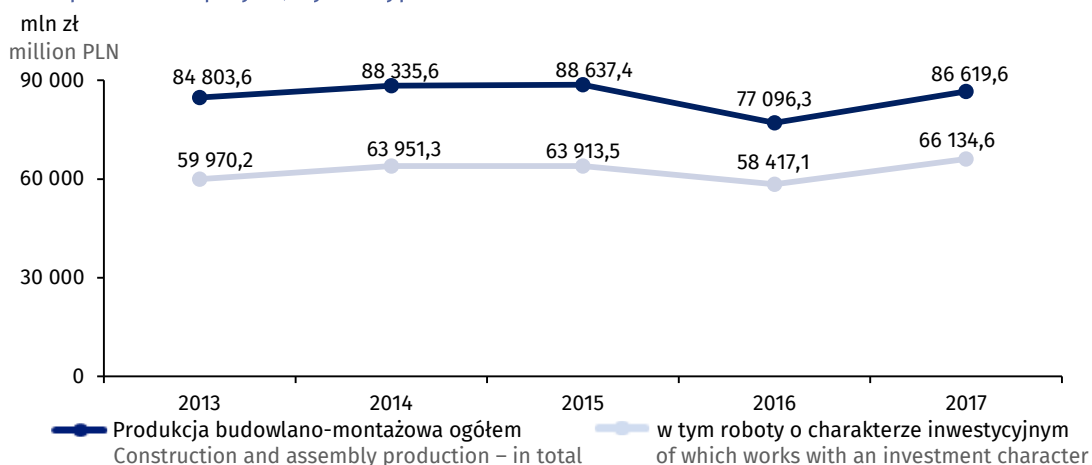
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej można analizować według przeważającego rodzaju działalności realizujących je przedsiębiorstw oraz rodzaju obiektu budowlanego na których została wykonana. Ze względu na kryteria ekonomiczno-techniczne, produkcję budowlano-montażową dzieli się na roboty o charakterze inwestycyjnym oraz „remontowe i pozostałe”. Ogół działań związanych z produkcją budowlano-montażową można rozpatrywać także według siedziby zarządu przedsiębiorstwa budowlanego oraz miejsc wykonywania robót. O ile analiza sprzedaży produkcji według siedziby zarządu może być traktowana jako ocena siły firm sektora budowlanego z danego terenu, to informacja o wartości zrealizowanej na tym obszarze produkcji budowlano- montażowej może być elementem oceny jego tempa rozwoju.

2.1. Ogólna charakterystyka produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych zrealizowanej na terenie kraju

2.1. General characteristics of construction and assembly production of construction entities realized domestically

Wartość produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w 2017 r. na terenie kraju siłami własnymi przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła 86 619,6 mln zł i była wyższa o 12,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. W ostatnich pięciu latach najwyższe wartości odnotowano w latach 2014-2015, przy czym najlepszy pod tym względem okazał się rok 2015, w którym wartość wyniosła 88 637,4 mln zł, przy średniej pięcioletniej kształtującej się na poziomie 85 098,5 mln zł.

Wykres 6. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według rodzaju robót
Chart 6. Construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by the type of works

⁵ Prezentowane w rozdziale dane dotyczą wartości sprzedanej produkcji budowlano-montażowej w cenach bieżących, dynamiki również odnoszą się do cen bieżących.

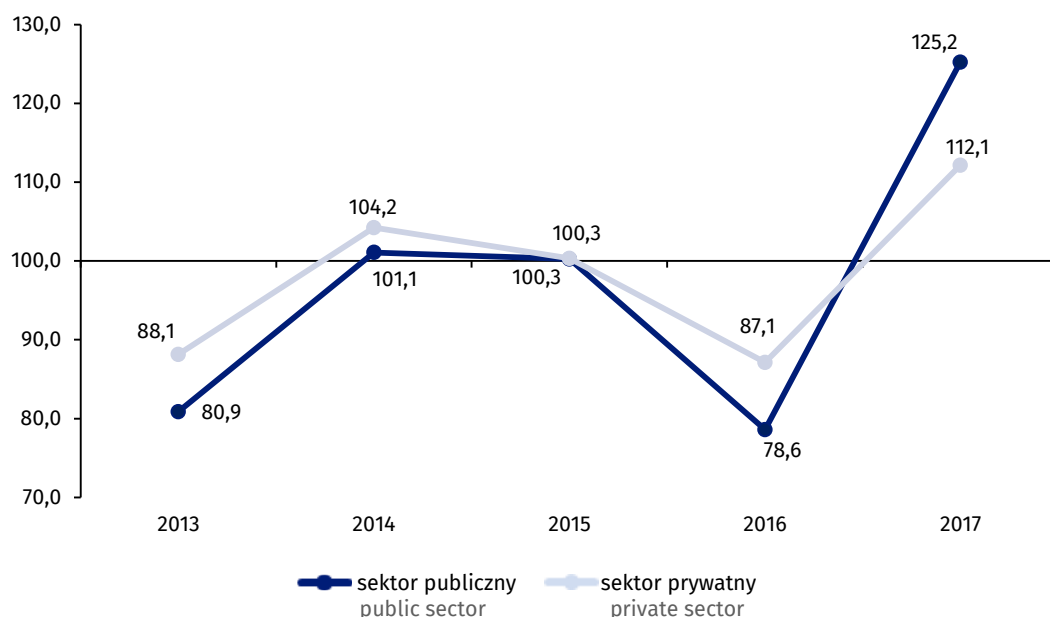
Rozpatrując produkcję budowlano-montażową według kryterium ekonomiczno-technicznego, obserwowano, iż w 2017 roku firmy budowlane na terenie Polski zrealizowały prace o charakterze inwestycyjnym o wartości 66 134,6 mln zł, tj. 76,4% całości robót budowlano-montażowych w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2017 r. roku odnotowano wzrost zarówno robót o charakterze inwestycyjnym, jak i remontowych oraz pozostałych (odpowiednio o 13,2% i 9,7%). Na przestrzeni pięciu ostatnich lat udział robót o charakterze inwestycyjnym w ogólnej wartości robót budowlano-montażowych wahał się w przedziale od 70,7% (w roku 2013) do 76,4% (w roku 2017).

Wykres 7.

Dynamika (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według sektorów własności (rok poprzedni = 100)

Chart 7.

Index number (in current prices) of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by ownership sectors (previous year = 100)

Sprzedana w 2017 r. produkcja budowlano-montażowa niemal w całości została zrealizowana przez firmy budowlane z sektora prywatnego (98,3%). Wartość sprzedanej produkcji budowlano-montażowej w sektorze publicznym zwiększyła się w 2017 roku o 25,2% w stosunku do roku poprzedniego, przy niewielkim wzroście udziału w ogólnej wartości produkcji (w 2017 r. – 1,7%, w 2016 r. – 1,6%). We wszystkich latach pięcioletniego okresu 2013–2017 na przedsiębiorstwa z sektora publicznego przypadało nie więcej niż 1,8% wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez duże i średnie podmioty budowlane.

Rozpatrując sprzedaż produkcji budowlano-montażowej według przeważającego rodzaju działalności realizujących ją przedsiębiorstw (działy PKD), w 2017 roku największą wartość omawianej produkcji wykonanej siłami własnymi wytworzyły jednostki budowlane, dla których głównym rodzajem działalności były roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 39,9%). Udział jednostek, których podstawowy rodzaj działalności zaklasyfikowano do działu roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków wyniósł 31,2%, natomiast tych, które wykonują głównie roboty budowlane specjalistyczne – 28,9%.

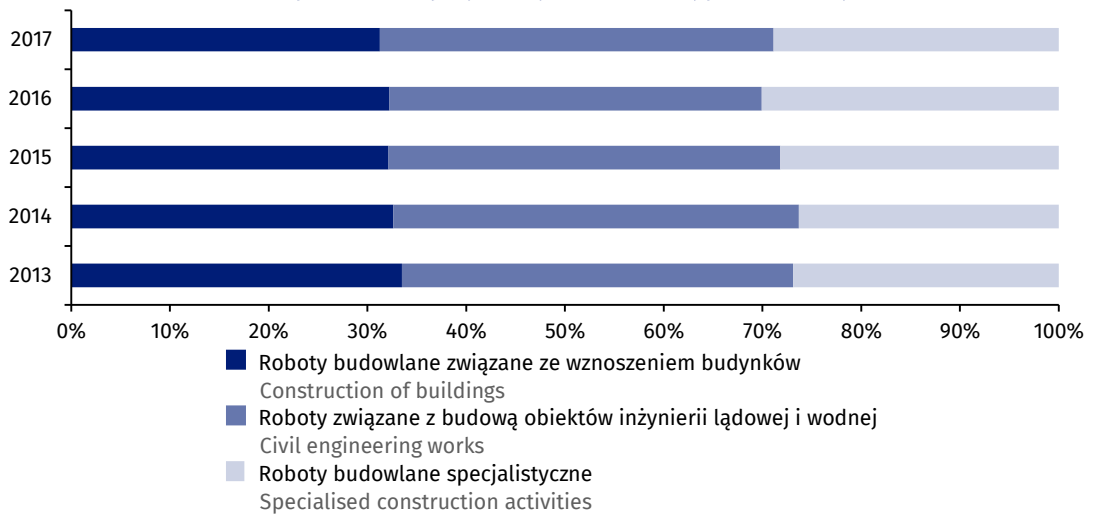
W latach 2013-2017 omawiana struktura sprzedaży produkcji budowlano-montażowej charakteryzowała się niewielką zmiennością.

Wykres 8.

Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według przeważającego rodzaju działalności (działy PKD) jednostki

Chart 8.

Structure of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) by their main type of activity (divisions of PKD)

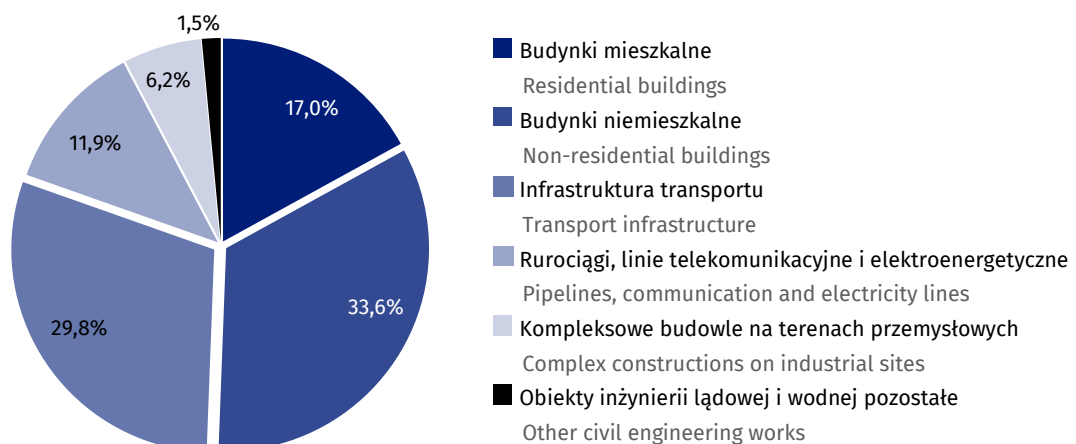
W 2017 roku w strukturze sprzedaży charakteryzowanej produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych (sekcje i działy PKOB) dominowały, podobnie jak w poprzednim roku, roboty dotyczące budynków (50,6% łącznej wartości sprzedaży), z czego 33,6% przypadło na roboty związane z budową budynków niemieszkalnych, a 17,0% - budynków mieszkalnych. Biorąc pod uwagę budownictwo obiektów inżynierii lądowej i wodnej (49,4% łącznej wartości sprzedaży) największy udział (prawie 30% łącznej wartości sprzedaży), odnotowano dla robót związanych z infrastrukturą transportu. W latach 2013-2015 w opisywanej strukturze dominowały roboty wykonane na obiektach inżynierii lądowej i wodnej (2013 – 53,0%, 2014 – 55,5%, 2015 – 52,9%).

Wykres 9.

Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 roku według rodzajów obiektów budowlanych (działy PKOB)

Chart 9.

Structure of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by the type of constructions (divisions of PKOB)

Poza wartością produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju siłami własnymi przez duże i średnie podmioty budowlane gromadzona jest także informacja dotycząca kosztów ponoszonych w związku z realizacją tejże produkcji⁶.

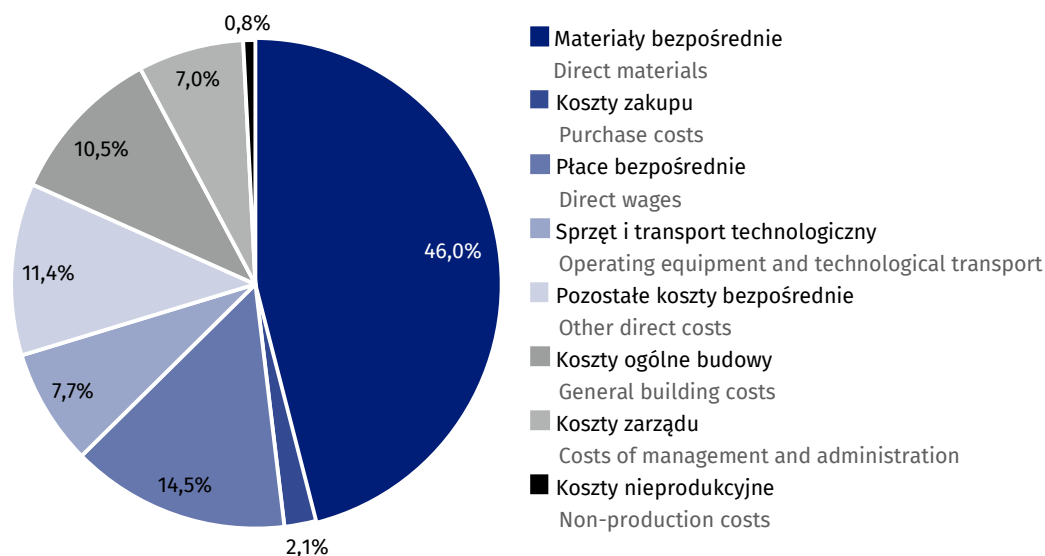
Główny udział w opisywanej strukturze kosztów, zajmował w 2017 roku, podobnie jak w latach poprzednich, zakup materiałów bezpośrednich, stanowił on prawie połowę (46,0%) wszystkich kosztów zrealizowanej produkcji budowlano-montażowej. Istotne udziały w strukturze kosztów miały także płace bezpośrednie (14,5%), pozostałe koszty bezpośrednie (11,4%) oraz koszty ogólne budowy (10,5%).

Wykres 10.

Struktura kosztów produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) prowadzące księgi rachunkowe i stosujące kalkulacyjny układ kosztów w 2017 r.

Chart 10.

Structure of costs of construction and assembly production realized domestically by construction entities (with more than 9 persons employed) keeping accounting books and applying a calculation of costs in 2017

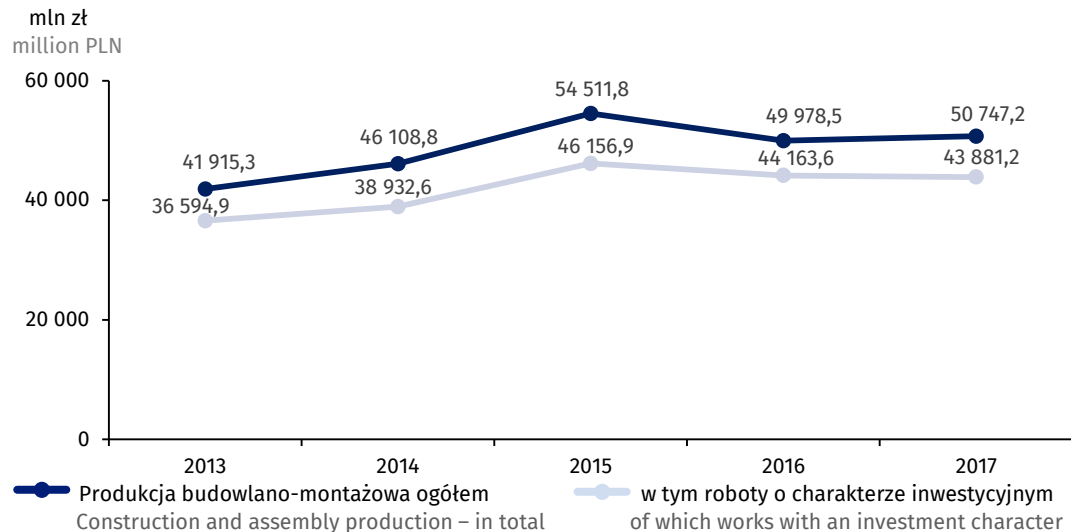
Oprócz robót budowlanych wykonanych siłami własnymi, przedsiębiorstwa budowlane zlecają wykonanie części prac podwykonawcom⁷. W 2017 roku duże i średnie firmy budowlane zleciły podwykonawcom realizację prac budowlano-montażowych o łącznej wartości 50 747,2 mln zł. Spośród robót zrealizowanych przez podwykonawców – 86,5% stanowiły prace o charakterze inwestycyjnym. W ciągu ostatnich pięciu lat najwyższą wartość robót budowlano-montażowych zleconych podwykonawcom odnotowano w 2015 roku (54 511,8 mln zł). Biorąc pod uwagę przeważający rodzaj działalności przedsiębiorstw zlecających prace budowlane podwykonawcom, największy udział zajmowali zleceniodawcy, których główna działalność zaklasyfikowana została do robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (49,8% ogółu produkcji budowlano-montażowej). Mniejsze udziały zajmowali zleceniodawcy o głównej

⁶ Koszty sprzedanej produkcji budowlano-montażowej wykonanej siłami własnymi na terenie kraju wykazują w rocznym sprawozdaniu B-01 (Sprawozdanie o sprzedaży produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw budowlanych) te przedsiębiorstwa, które prowadzą księgi rachunkowe i stosują kalkulacyjny układ kosztów.

⁷ Warto jednak zaznaczyć, że nie należy sumować obydwu wartości robót, ponieważ wartość robót, którą jedna firma wykazuje jako zleconą podwykonawcy, podwykonawca wykazuje jako wykonaną siłami własnymi.

działalności zaliczonej do robót związanych z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (33,9%) oraz wykonywaniem robót specjalistycznych (16,3%). Struktura ta w ciągu ostatnich pięciu lat charakteryzowała się niewielką zmiennością.

Wykres 11. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez podwykonawców przedsiębiorstw budowlanych (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób)
 Chart 11. Construction and assembly production realized domestically by subcontractors of construction entities (with more than 9 persons employed)

2.2. Produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa

2.2. Construction and assembly production of construction entities by voivodships - enterprise head office

Najwyższe wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w 2017 roku odnotowały przedsiębiorstwa budowlane mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego (21 741,3 mln zł), śląskiego (9 902,7 mln zł), małopolskiego (9 209,7 mln zł) oraz wielkopolskiego (8 427,9 mln zł). Łącznie przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie tych czterech województw zrealizowały w 2017 roku prawie 60% wartości produkcji krajowej, podobnie, jak w latach 2013–2016.

W 2017 roku, w porównaniu z rokiem 2016, we wszystkich województwach nastąpił wzrost wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez średnie i duże firmy budowlane mające siedzibę na terenie danego województwa. Należy jednak dodać, że w 2016 roku prawie dla wszystkich województw odnotowano najniższe wartości omawianej produkcji w ciągu ostatnich 5 lat. Największe wzrosty sprzedaży produkcji w 2017 roku wystąpiły w przypadku firm mających siedzibę na terenie województw: podlaskiego (o 24,4%), podkarpackiego (o 17,4%) i lubelskiego (o 17,3%).

Tabela 1. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2013-2017 według siedziby zarządu przedsiębiorstwa (ceny bieżące, mln zł)

Table 1. Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities with more than 9 persons employed in 2013-2017 by enterprise head office (current prices, million PLN)

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	84 803,6	88 335,6	88 637,4	77 096,3	86 619,6
Dolnośląskie	6 562,9	6 265,7	6 727,4	5 679,9	6 209,4
Kujawsko-pomorskie	4 063,9	4 174,4	4 286,7	3 578,1	3 954,1
Lubelskie	3 020,4	2 924,5	2 800,6	2 498,8	2 932,1
Lubuskie	1 076,5	1 121,3	1 228,2	1 076,3	1 113,2
Łódzkie	4 009,4	4 445,9	4 617,2	3 326,1	3 462,2
Małopolskie	8 605,8	8 787,1	9 046,8	8 436,8	9 209,7
Mazowieckie	19 433,5	22 265,0	19 795,3	18 612,3	21 741,3
Opolskie	1 256,4	1 419,2	1 537,8	1 452,7	1 693,9
Podkarpackie	3 483,1	3 621,8	3 408,2	2 868,6	3 367,8
Podlaskie	1 990,2	2 200,4	2 222,8	1 933,2	2 404,1
Pomorskie	5 390,2	5 162,9	5 707,2	4 958,9	5 589,8
Śląskie	10 647,2	10 718,9	10 421,2	9 183,8	9 902,7
Świętokrzyskie	2 189,0	2 202,9	2 050,5	2 026,3	2 049,1
Warmińsko-mazurskie	1 957,6	1 876,5	2 175,4	1 697,7	1 965,3
Wielkopolskie	8 440,9	8 241,5	9 167,0	7 495,7	8 427,9
Zachodniopomorskie	2 676,7	2 907,4	3 445,2	2 271,0	2 597,0

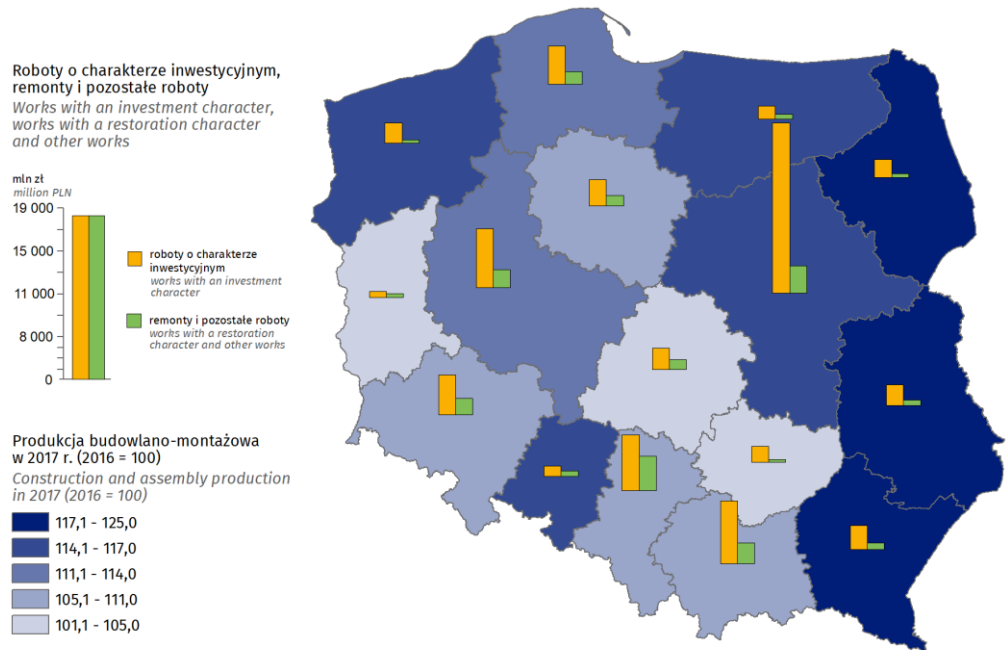
Największe udziały prac o charakterze inwestycyjnym, powyżej 80% wartości sprzedaży ogółem, osiągnęły w 2017 roku przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwach: mazowieckim, zachodniopomorskim, świętokrzyskim i podlaskim. W latach 2013-2017 największe udziały w wartości zrealizowanych na terenie Polski robót o charakterze inwestycyjnym miały firmy z województw: mazowieckiego (27,3% ogółu robót inwestycyjnych zrealizowanych w Polsce), małopolskiego (10,1%) oraz wielkopolskiego (9,9%). W porównaniu do 2016 roku wzrost wartości prac o charakterze inwestycyjnym zrealizowanych przez firmy mające siedzibę na terenie danego województwa wystąpił prawie we wszystkich województwach (za wyjątkiem lubuskiego i łódzkiego). Największy wzrost odnotowano dla jednostek z województw: podlaskiego (wzrost o 27,4%), świętokrzyskiego (o 19,4%) i warmińsko-mazurskiego (o 18,9%).

Mapa 2.

Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa oraz rodzajów robót budowlanych w 2017 r.

Map 2.

Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities (with more than 9 persons employed) by voivodships - enterprise head office and type of construction works in 2017

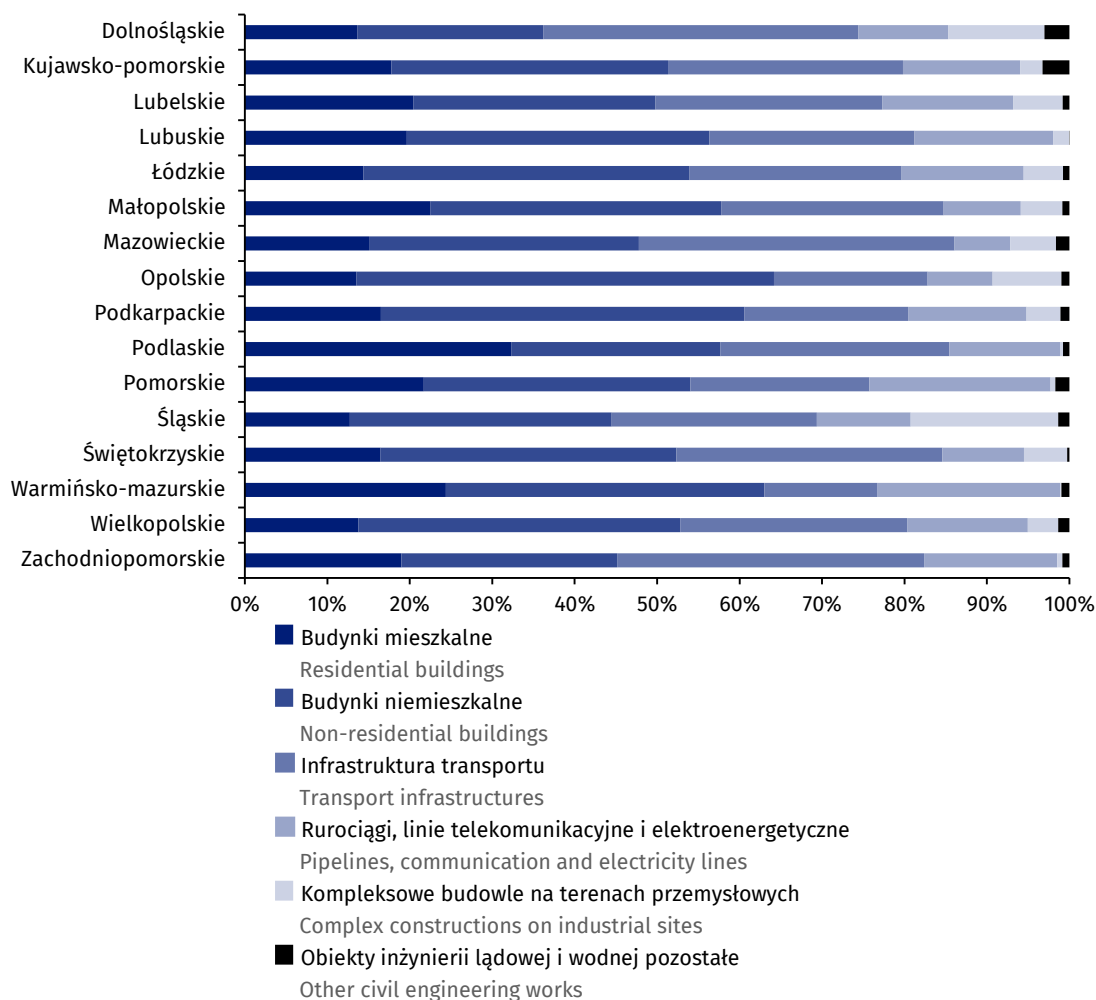
Rozpatrując strukturę sprzedaży produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych (działy PKOB) należy zauważyć, że w 2017 roku w większości województw – siedzib firm budowlanych – odnotowano największe udziały dla prac związanych z realizacją budynków niemieszkalnych. Firmy mające siedzibę na terenie województw: mazowieckiego, dolnośląskiego i zachodniopomorskiego wykonały prace o największej wartości (po ok. 38% ogółu wartości w tych województwach) dotyczące obiektów infrastruktury transportu, a z kolei przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie podlaskim – dotyczące budynków mieszkalnych (32,3%).

Udziały prac związanych z realizacją poszczególnych rodzajów obiektów charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem. Największy udział robót budowlanych w zakresie budowy budynków niemieszkalnych odnotowały przedsiębiorstwa z siedzibą w województwie opolskim (50,7% ogółu sprzedaży produkcji wykonanej przez firmy z tego województwa), najmniejszy zaś w województwie dolnośląskim (22,6%); dla infrastruktury transportu największy udział odnotowały firmy z województwa mazowieckiego (38,3%), najmniejszy z warmińsko-mazurskiego (13,6%), a dla budynków mieszkalnych były to odpowiednio firmy z województw podlaskiego (32,3%) i śląskiego (12,7%).

Udziały robót wykonanych na obiektach z pozostałych działów PKOB były mniejsze i wyniosły odpowiednio dla rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych od 6,8% dla przedsiębiorstw z woj. mazowieckiego do 22,2% z warmińsko-mazurskiego; dla kompleksowych budowli na terenach przemysłowych od 0,1% dla przedsiębiorstw z woj. warmińsko-mazurskiego do 17,9% dla firm z województwa śląskiego. Najmniejsze udziały odnotowano dla pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej i wynosiły one od 0,04% dla jednostek z województwa lubuskiego do 3,3% dla woj. kujawsko-pomorskiego.

Wykres 12. Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa i rodzajów obiektów budowlanych w 2017 r.

Chart 12. Structure of construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities (with more than 9 persons employed) by voivodships - enterprise head office and type of constructions in 2017

Analizując produkcję budowlano-montażową zrealizowaną w 2017 roku, według przeważającego rodzaju działalności (działy PKD) przedsiębiorstw budowlanych, odnotowano, dla jedenastu województw (siedzib zarządów przedsiębiorstw), największe udziały w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej przedsiębiorstw, których podstawową działalnością były roboty budowlane związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Największe udziały w województwach: warmińsko-mazurskim, opolskim i podlaskim osiągnęły firmy, które głównie wykonują roboty budowlane związane ze wnoszeniem budynków (odpowiednio: 44,3%, 44,0% i 42,3%), z kolei w województwie podkarpackim największą wartość robót zrealizowały jednostki, których podstawowy rodzaj działalności dotyczył robót budowlanych specjalistycznych. Udział w ogólnej wartości zrealizowanej produkcji budowlano-montażowej przez przedsiębiorstwa budowlane mające siedzibę na terenie danego województwa dla jednostek, których przeważający rodzaj działalności zaklasyfikowany jest do robót budowlanych związanych

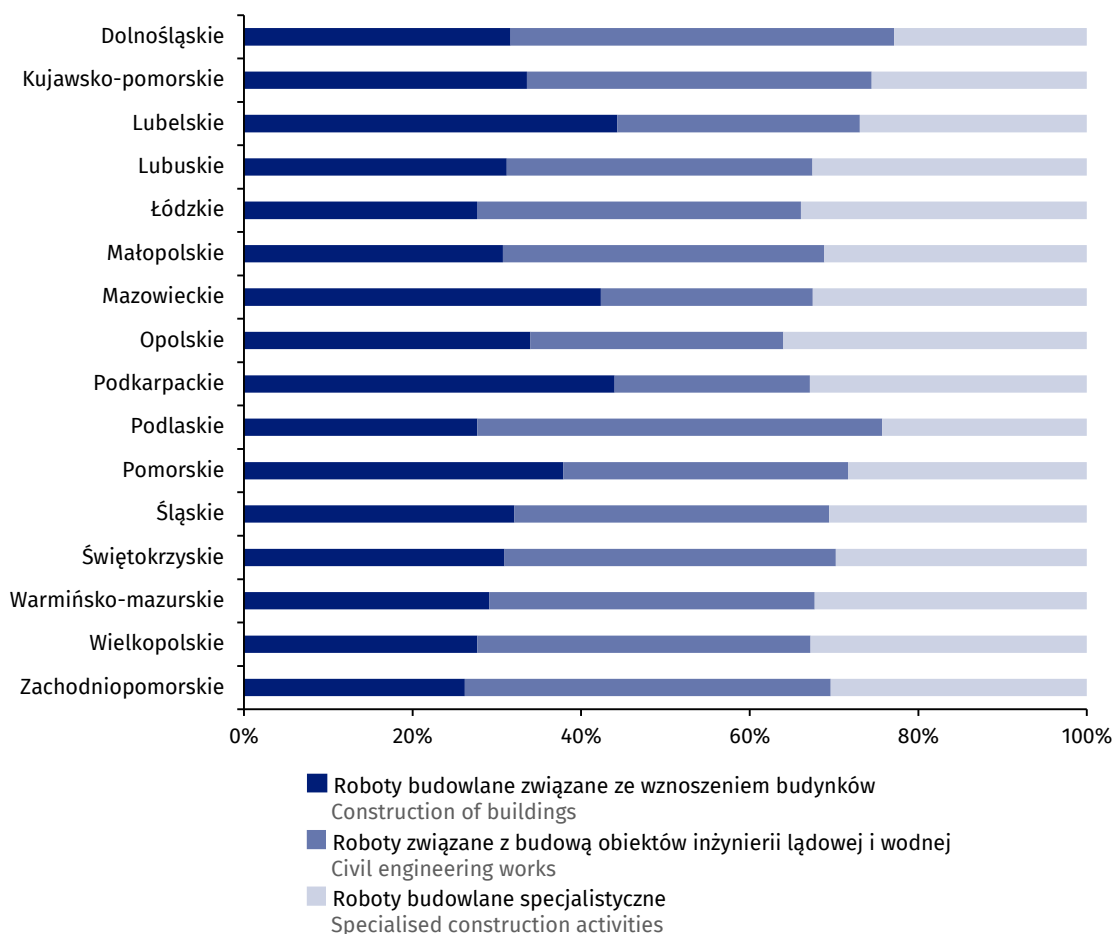
ze wznoszeniem budynków wyniósł od 26,2% dla firm mających siedzibę w województwie dolnośląskim do 44,3% dla jednostek z warmińsko-mazurskiego; dla robót związanych z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej było to odpowiednio 23,2% dla firm mających siedzibę w województwie opolskim i 48,0% dla firm z województwa mazowieckiego; dla robót budowlanych specjalistycznych analogiczne udziały wyniosły 22,9% dla jednostek z siedzibą na terenie zachodniopomorskiego i 36,0% dla podkarpackiego.

Wykres 13.

Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 r. według województw – siedziby zarządu przedsiębiorstwa oraz podstawowego rodzaju działalności przedsiębiorstwa (klasyfikacja PKD)

Chart 13.

Structure of construction and assembly production realized by construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by voivodships - enterprise head office and their main type of activity (PKD Classification)

2.3 Produkcja budowlano-montażowa przedsiębiorstw budowlanych według województw – miejsca wykonywania robót

2.3. Construction and assembly production of construction entities by voivodships – work-site location

W 2017 roku roboty budowlano-montażowe o największej wartości wykonano na terenie województwa mazowieckiego (16 092,3 mln zł), co stanowiło 18,6% ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w Polsce. Na kolejnych pozycjach, pod względem wartości zrealizowanej na ich terenie produkcji budowlano-montażowej, znalazły się województwa: śląskie (9 549,2 mln zł z udziałem w kraju 11,0%), małopolskie (9 151,7 mln zł; udział 10,6%) oraz wielkopolskie (8 420,0 mln zł; udział 9,7%). Na terenie tych czterech województw wykonano prawie 50% łącznej wartości krajowej produkcji budowlano-montażowej. W każdym z ostatnich pięciu lat na terenie pięciu województw, tj. mazowieckiego, śląskiego, dolnośląskiego, małopolskiego i wielkopolskiego, wykonywano roboty budowlane, które stanowiły około 60% wartości krajowej. Rokrocznie, natomiast – największa wartość zrealizowanych robót budowlanych charakteryzowała województwo mazowieckie.

Tabela 2. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi na terenie kraju przez przedsiębiorstwa budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób według miejsc wykonywania robót (ceny bieżące, mln zł)

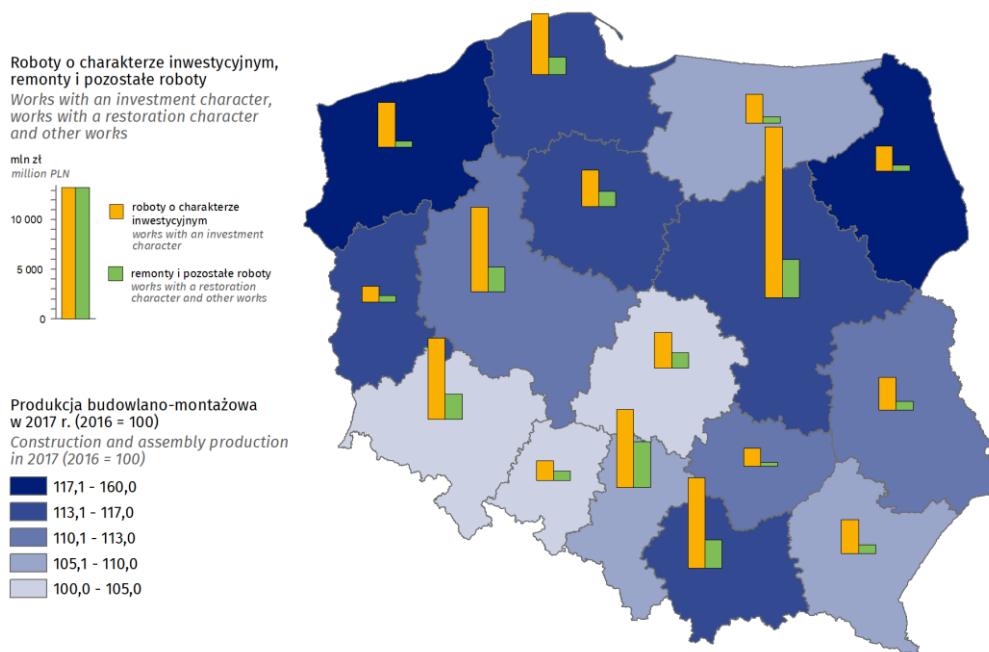
Table 2. Construction and assembly production realized domestically with own resources by construction entities with more than 9 persons employed by work-site locations (current prices, million PLN)

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	84 803,6	88 335,6	88 637,4	77 096,3	86 619,6
Dolnośląskie	7 150,9	8 009,5	8 518,7	7 913,0	8 179,6
Kujawsko-pomorskie	3 984,7	4 498,8	4 403,5	3 414,6	3 978,2
Lubelskie	3 345,2	3 447,9	3 010,4	2 803,8	3 161,1
Lubuskie	1 683,3	1 778,2	1 742,9	1 476,5	1 691,8
Łódzkie	4 777,9	4 997,1	5 494,8	3 905,9	3 906,0
Małopolskie	7 501,6	7 839,4	8 440,3	7 964,4	9 151,7
Mazowieckie	15 689,5	18 198,5	16 121,4	13 812,8	16 092,3
Opolskie	1 786,6	1 942,5	1 964,1	2 184,1	2 220,0
Podkarpackie	3 853,6	3 773,7	3 501,2	3 041,3	3 314,8
Podlaskie	1 892,7	2 333,5	2 283,2	1 544,7	2 414,3
Pomorskie	6 748,5	5 693,6	6 610,0	5 412,1	6 115,8
Śląskie	10 596,1	10 492,4	10 188,7	9 047,8	9 549,2
Świętokrzyskie	2 100,8	1 851,7	1 680,1	1 520,5	1 709,0
Warmińsko-mazurskie	2 567,4	2 707,4	2 716,9	2 589,3	2 760,5
Wielkopolskie	7 908,9	7 308,8	8 147,1	7 571,1	8 420,0
Zachodniopomorskie	3 215,9	3 462,5	3 814,0	2 894,5	3 955,3

We wszystkich województwach odnotowano w 2017 roku, w porównaniu do 2016, zwiększenie wartości wykonanych na ich terenie robót budowlanych. Największe wzrosty odnotowano dla województw: podlaskiego (o 56,3%), zachodniopomorskiego (o 36,6%), mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego (o 16,5%).

Mapa 3. Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana przez przedsiębiorstwa budowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) na terenie poszczególnych województw w 2017 r. według rodzajów robót budowlanych

Map 3. Construction and assembly production realized by construction entities (with more than 9 persons employed) in individual voivodships in 2017 by type of construction works

Najwyższą wartość robót o charakterze inwestycyjnym w 2017 roku odnotowano w województwie mazowieckim – 13 155,3 mln zł, co stanowiło 81,7% ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie tego województwa. W dziesięciu województwach udział robót o charakterze inwestycyjnym był wyższy od wartości dla kraju – 76,4%. Najwyższy udział odnotowano w województwie zachodniopomorskim – 87,6%, a największy wzrost udziału robót o charakterze inwestycyjnym w ogólnej wartości produkcji budowlano-montażowej względem roku 2016 nastąpił w województwie świętokrzyskim (o 12,8 p. proc.).

Biorąc pod uwagę okres pięcioletni, udział robót o charakterze inwestycyjnym w kraju wyniósł 73,4%. W województwach zachodniopomorskim i podlaskim ponad 80% wartości prac budowlanych wykonanych na terenie tych województw w latach 2013-2017 miało charakter inwestycyjny (odpowiednio 85,8% i 81,0%). Z kolei najniższe, tj. mniejsze od 70%, wartości charakteryzowanego wskaźnika odnotowano dla województw: śląskiego, kujawsko-pomorskiego i opolskiego (odpowiednio 60,3%, 67,5% i 68,5%).

Rozdział 3 Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana poza granicami kraju⁸

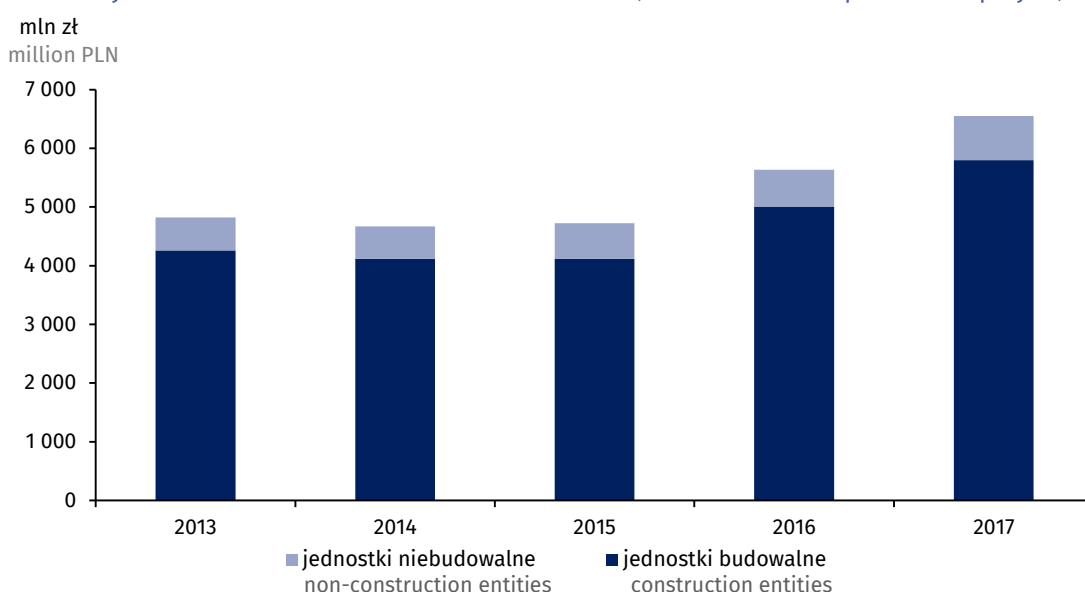
Chapter 3 Construction and assembly production realized outside the territory of Poland

Wartość produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w 2017 roku siłami własnymi poza granicami kraju⁹ przez jednostki budowlane i niebudowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła 6 551,5 mln zł, z czego jednostki budowlane wykonały prace o wartości 5 798,4 mln zł, co stanowiło 88,5% wartości ogółem. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat udział jednostek budowlanych w eksporcie omawianych prac kształtował się na poziomie 88,3%. Ogólna wartość analizowanej sprzedaży robót w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła o 16,2%; dla jednostek budowlanych odnotowano wzrost o 15,8%, a dla niebudowlanych o 19,9%. Warto zauważyć, że wartość eksportu robót budowlanych wzrastała rokrocznie od 2014 roku.

Wykres 14.

Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana siłami własnymi poza granicami kraju przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób)

Chart 14.

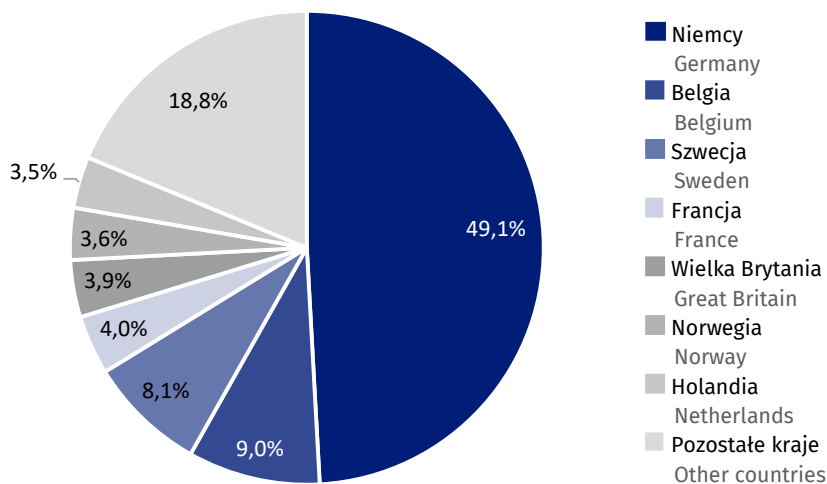
Polskie przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane w 2017 roku wykonały prace budowlane w 61 krajach, jednak w strukturze opisywanego eksportu robót budowlanych według krajów – miejsca wykonywania robót wyraźnie dominował w 2017 roku, tak jak w latach poprzednich, eksport do Niemiec (49,1% łącznej wartości). Na kolejnych miejscach znalazły się, ze znacznie mniejszymi udziałami, Belgia (9,0% łącznej wartości eksportu), Szwecja (8,1 %) i Francja (4,0%). Udział eksportu wykonanego na terenie każdego z pozostałych krajów nie przekroczył 4,0% ogólnej wartości produkcji zrealizowanej poza granicami Polski.

⁸ Prezentowane w rozdziale dane dotyczą wartości sprzedanej produkcji budowlano-montażowej w cenach bieżących, dynamiki również odnoszą się do cen bieżących.

⁹ Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej wykonanej siłami własnymi poza granicami kraju określana jest również jako eksport robót budowlanych.

Wykres 15. Struktura produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej siłami własnymi poza granicami kraju przez przedsiębiorstwa budowlane i niebudowlane (jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2017 r. według krajów – miejsca wykonywania robót

Chart 15. Structure of construction and assembly production realized with own resources outside the territory of Poland by construction and non-construction entities (with more than 9 persons employed) in 2017 by countries – work-site location

Dla zobrazowania rozmiaru eksportu robót budowlanych można zastosować wskaźnik wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej wykonanej poza granicami kraju w przeliczeniu na 1 zatrudnionego przy jej realizacji. W odniesieniu do ogółu dużych i średnich przedsiębiorstw budowlanych i niebudowlanych w kraju wartość ta w 2017 roku wyniosła około 246 tys. zł, natomiast w przypadku przedsiębiorstw budowlanych – ponad 253 tys. zł.

Uwagi metodologiczne

1. Dane dotyczące wartości produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju (tablica 1) obejmują roboty budowlane wykonane na terenie kraju siłami własnymi (tj. bez zlecenia podwykonawcom) systemem zlecieniowym (tj. na rzecz obcych zleciodawców) przez przedsiębiorstwa (budowlane i niebudowlane) oraz systemem gospodarczym (tj. na własne potrzeby) przez wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby fizyczne (bez względu na to czy prowadzą działalność gospodarczą). Dane o produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej systemem gospodarczym są częściowo szacowane.
2. Dane o produkcji budowlano-montażowej podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób (mikroprzedsiębiorstwa) ustalono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 4% próbie podmiotów (SP-3 Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw).
3. W publikacji zaprezentowano dane w zakresie produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej poza granicami kraju siłami własnymi (tzn. bez podwykonawców) systemem zlecieniowym (tj. na rzecz obcych zleciodawców) przez przedsiębiorstwa (budowlane i niebudowlane) o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
4. Dane prezentowane w publikacji są danymi ostatecznymi.
5. Ilekroć w publikacji wspomina się o rodzajach działalności jednostek – zawsze są one rozumiane i klasyfikowane zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007). Klasyfikacja PKD 2007 została opracowana na podstawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev. 2. i wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.), w miejsce stosowanej wcześniej klasyfikacji PKD 2004.
6. Przez podmioty budowlane rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważający rodzaj działalności zaliczono do sekcji F „Budownictwo” wg PKD. Podmioty, których działalność została zaliczona do innych sekcji niż „Budownictwo”, w publikacji określane są jako niebudowlane.
7. Przy prezentacji danych o produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych zastosowano Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB). PKOB to klasyfikacja wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316 z późn. zm.), opracowana na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), zgodnej z zaleceniami Narodów Zjednoczonych.
8. Przez obiekty budowlane rozumie się konstrukcje połączone z gruntem w sposób trwały, wykonane z materiałów budowlanych i elementów składowych, będące wynikiem prac budowlanych.
9. Budynek jest obiektem budowlanym trwale związanym z gruntem, posiadającym fundamenty, wydzielonym z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych (tj. ścian i przykryć) – wraz z wbudowanymi instalacjami wodociągowymi, kanalizacyjnymi, ogrzewczymi, elektrycznymi, gazowymi itp., a także wbudowanymi meblami, stanowiącymi normalne wyposażenie budynku.
10. Obiekty inżynierii lądowej i wodnej to wszystkie obiekty budowlane nie klasyfikowane jako budynki, tj.: autostrady, drogi ekspresowe, ulice, drogi kolejowe, drogi lotniskowe, mosty, wiadukty i estakady, tunele oraz przejścia nadziemne i podziemne, budowle wodne, rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe, rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze, kompleksowe budowle na terenach przemysłowych, budowle sportowe i rekreacyjne oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane.

11. Inwestor to jednostka, na rzecz której realizowana jest inwestycja budowlana. Zobowiązana jest ona do zorganizowania procesu budowy w sposób ściśle określony przez przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2018 poz. 1202 z późn. zm.)
12. Generalny wykonawca jest osobą prawną, jednostką organizacyjną nie mającą osobowości prawnej lub osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą – związaną umową z inwestorem, posiadającą własne siły wytwórcze lub dysponującą ograniczoną możliwością realizacji określonego rodzaju robót (np. specjalistycznych), która za zgodą inwestora zatrudnia na budowie podwykonawców.
13. Podwykonawca to osoba prawna, jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, która za zgodą i wiedzą inwestora realizuje określone rodzaje i ilości robót na podstawie umowy z generalnym wykonawcą.
14. Do produkcji budowlano-montażowej zalicza się następujące rodzaje robót:
 - a. przygotowanie terenu pod budowę, tj.: rozbiórkę oraz burzenie budynków i budowli, oczyszczanie terenu budowy, roboty ziemne, osuszanie terenów budowlanych, roboty rozbiórkowo-porządkowe prowadzone dla uzyskania materiałów nadających się do dalszego zużycia, wykopy i wiercenia próbne mające na celu badanie mechaniki gruntu przed przystąpieniem do właściwych prac budowlanych;
 - b. wznoszenie kompletnych budynków i budowli lub ich części oraz inżynierię lądową i wodną, tj.: roboty ogólnobudowlane w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych oraz na budowlach, montaż obiektów budowlanych z elementów prefabrykowanych – lecz wykonywany nie przez ich producentów, budowę obiektów inżynierii lądowej, wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych, instalowanie rynien i rur odprowadzających wodę, malowanie dachów, zabezpieczanie budynków przed działaniem wody (roboty hydroizolacyjne); budowę: autostrad, ulic, placów, dróg kołowych i szynowych oraz innych traktów komunikacyjnych dla pojazdów i pieszych, obiektów inżynierii wodnej, sportowo-rekreacyjnych; prace wymagające zastosowania sprzętu specjalistycznego (roboty górniczo-dolowe: drążenie szybów, otworów wentylacyjnych, podszybia komór i innych budowli górniczych dolowych; budowę fundamentów pod maszyny i urządzenia, wbijanie w ziemię pali i słupów, montowanie i spawanie konstrukcji stalowych, montaż i demontaż rusztowań, wiercenie studni);
 - c. wykonywanie instalacji budowlanych, tj. roboty związane z zakładaniem instalacji, osprzętu, systemów i urządzeń elektrycznych, budowlanymi pracami izolacyjnymi, zakładaniem instalacji oraz urządzeń hydraulicznych i sanitarnych, instalacji i urządzeń gazowych, przewodów i urządzeń grzewczych, wentylacyjnych, klimatyzacyjnych i chłodniczych, systemów oświetleniowych i sygnalizacyjnych dróg, szlaków kolejowych, portów lotniczych i wodnych, montowaniem rozdzielni wysokiego napięcia, stacji transformatorowych, telekomunikacyjnych i radarowych, zakładaniem instalacji i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych;
 - d. wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych, takich jak: tynkowanie wewnętrzne i zewnętrzne budynków i budowli, roboty sztukatorskie, instalowanie elementów stolarki budowlanej, budowa tymczasowych obiektów zagospodarowania placu budowy, wykonywanie szalunków drewnianych, układanie płytek podłogowych i ściennych, parkietów oraz innych drewnianych pokryć ścian i podłóg, wykładzin podłogowych i linoleum, pokrywanie ścian i podłóg piaskowcem, marmurem, granitem itp., malowanie budynków od wewnątrz i na zewnątrz, obiektów inżynierii lądowej łącznie z malowaniem znaków poziomych na drogach i parkingach, zakładanie elementów szklanych w budynkach oraz pozostałe prace wykończeniowe (czyszczenie

- zewnętrznych ścian budynków za pomocą piaskowania, pary wodnej i podobnych metod, zakładanie w budynkach i budowlach dekoracyjnych elementów metalowych).
15. Roboty zaliczone do produkcji budowlano-montażowej dzieli się, według ich ekonomicznego oraz technicznego znaczenia, na:
- a. roboty o charakterze inwestycyjnym (o inwestycyjnym charakterze robót decydują kryteria techniczno-ekonomiczne, a nie finansowe):
 - realizowane na nowych obiektach, obejmujące:
 - przygotowanie i zagospodarowanie terenu pod budowę;
 - wznoszenie i odbudowę budynków, budowli, części budowlanej kotłów, linii i sieci elektroenergetycznych, elektrotrakcyjnych i telekomunikacyjnych wraz z robotami wykończeniowymi i montażem wewnętrznych instalacji oraz konstrukcji metalowych tych obiektów;
 - roboty górnicze dołowe i wiercenia związane z rozszerzaniem chodników w czynnych kopalniach, wykonywane przez przedsiębiorstwa budowy kopalń;
 - realizowane w istniejących (użytkowanych) obiektach roboty mające charakter przebudowy i rozbudowy (nadbudowy, dobudowy), w wyniku których uzyskuje się przynajmniej jeden z następujących efektów:
 - zmiana charakteru (przeznaczenia) przebudowywanego obiektu;
 - istotne zwiększenie pierwotnej wartości użytkowej obiektu;
 - przystosowanie obiektu do zmienionych warunków użytkowania;
 - wydłużenie okresu użytkowania obiektu;
 - obniżenie kosztów eksploatacji obiektu;
 - poprawa jakości usług czy procesów produkcyjnych prowadzonych w obiekcie.
 - b. roboty o charakterze remontowym – polegające na odtwarzaniu (przywracaniu) pierwotnego lub prawie pierwotnego stanu (wartości technicznej i użytkowej), wykraczające poza zakres bieżących konserwacji istniejących obiektów budowlanych, ale nie powodujące zmian w konstrukcji, ani w użytkowaniu tych obiektów;
 - c. roboty pozostałe – obejmujące:
 - roboty budowlano-montażowe związane z konserwacją, tj. okresowym wykonywaniem robót niezbędnych do utrzymania obiektu budowlanego i jego otoczenia w należyтым stanie technicznym – obejmujących likwidację przyczyn i skutków uszkodzeń mogących spowodować przedwczesne niszczenie obiektu lub jego elementów i urządzeń;
 - roboty rozbiórkowo-porządkowe prowadzone dla uzyskania materiałów nadających się do dalszego użycia;
 - roboty w zakresie budowy i rozbiórki obiektów tymczasowych na terenie budowy.
16. Koszty produkcji budowlano-montażowej są to wszystkie koszty składające się na całkowity koszt sprzedanej produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w ciągu roku na terenie kraju siłami własnymi, tj. bez podwykonawców. Do kosztów produkcji budowlano-montażowej zalicza się:
- a. materiały bezpośrednie, tj. wartość (według cen zakupu, przez które rozumie się ceny, jakie nabywca płaci za zakupione materiały, pomniejszone o VAT, a przy imporcie powiększone o cło i podatek importowy, także według cen ewidencyjnych skorygowanych o odchylenia od cen ewidencyjnych):

- materiałów podstawowych i pomocniczych oraz elementów konstrukcji budowlanych zużytych do produkcji budowlano-montażowej, w tym także wyrobów własnej produkcji pomocniczej;
 - materiałów nie mających cech typowego surowca, których zużycie jest jednak ściśle związane z produkcją budowlano-montażową, np. tlen do cięcia i spawania konstrukcji stalowych, środki chemiczne zabezpieczające trwałość poszczególnych elementów budowli;
 - materiałów uzyskanych w trakcie prowadzenia robót na budowie;
 - wyposażenia wielokrotnego użytkowania, urządzeń rozbieralnych stanowiących wyposażenia placów i zaplecza budów, rusztowań, zestawów metalowych szalunków przestawnych, itp.;
 - materiałów zużywanych do budowy obiektów tymczasowego zaplecza;
 - materiałów powierzonych przez zleceniodawcę robót;
 - innych materiałów zużywanych w związku z wykonaniem robót budowlano-montażowych;
- b. koszty zakupu, tj. nieobjęte ceną zakupu, ponoszone przez wykonawcę, koszty sprowadzenia materiałów od dostawcy do magazynu przyobiektowego na placu budowy bądź miejsca ich wbudowania, względnie zakładu przemysłowej produkcji pomocniczej bezpośrednio lub za pośrednictwem magazynu centralnego, przy czym pod pojęciem dostawcy rozumie się zarówno dostawców obcych jak i dostawców własnej produkcji pomocniczej; chodzi tu głównie o koszty transportu, spedycji, załadunku u dostawcy (jeżeli załadunek obciąża nabywcę), przeładunku i rozładunku;
- c. płace bezpośrednie, tj. wynagrodzenia pracowników (zasadnicze, dodatki, premie itp.) oraz wynagrodzenia osób doraźnie zatrudnionych bezpośrednio przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych, związanych z nimi robót pomocniczych, jak również wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia lub umowy o dzieło (wynagrodzenia bezosobowe), honoraria oraz wszystkie inne wypłaty, zakwalifikowane do wynagrodzeń za pracę, zaliczane w ciężar kosztów; do kosztów tych zalicza się wartość brutto wynagrodzenia, tzn. bez potrąceń podatku od osób fizycznych oraz potrąceń z innych tytułów, a także składki na ubezpieczenia społeczne oraz odpisy ustawowe zaliczane w ciężar kosztów z tytułu utworzenia funduszu świadczeń socjalnych;
- d. koszty pracy sprzętu i transportu technologicznego, tj. wydatki z tytułu pracy maszyn i mechanizmów ciężkich oraz sprzętu średniego, usług sprzętu (w tym także rusztowań stałych i rurowych z wyłączeniem rusztowań drewnianych), energii elektrycznej zużytej podczas pracy sprzętu, usług transportowych związanych z transportem technologicznym, tj. z przewozem materiałów, surowców, wyrobów na placu budowy, wywozem ziemi, gruzu itp.;
- e. pozostałe koszty bezpośrednie, tj. wszelkiego rodzaju nakłady (koszty proste) nie kwalifikujące się do materiałów bezpośrednich, płac bezpośrednich i pracy sprzętu, np. koszty podróży służbowych pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych, koszty dozoru geodezyjnego, koszty zużycia energii cieplnej do podgrzewania realizowanych obiektów w celu przyspieszenia wykonywania robót, dodatkowe roboty ziemne, ekspertyzy, koszty badań radiologicznych; koszty leasingu sprzętu budowlanego;
- f. koszty ogólne budowy, tj. płace i narzuty na płace stałego personelu budowy (m.in. płace kierownictwa budowy, personelu magazynów budowy, straży przemysłowej oraz narzuty z tytułu tych płac), zużycie zaplecza, zużycie sprzętu (obejmujące

- m.in. koszty zużycia, remontów i konserwacji sprzętu i narzędzi użytkowanych na budowie), koszty bezpieczeństwa i higieny pracy, koszty zatrudnienia pracowników zamiejscowych, pozostałe koszty ogólne budowy, m.in.: zużycie energii, koszty transportu wewnętrznego, koszty podróży służbowych, usługi obce z tytułu dozoru budowy, koszty biurowe budowy, itp.;
- g. koszty zarządu obejmujące wydatki poniesione na utrzymanie komórek i stanowisk pracy o charakterze ogólnoadministracyjnym, tj. nadzorczych, kontrolnych, ewidencyjno-sprawozdawczych, instruktażowych oraz innych związanych z organizowaniem, kierowaniem i zarządzaniem firmą wykonawstwa budowlanego; do kosztów tych zalicza się w szczególności: płace i narzuty na płace personelu zarządu, koszty delegacji i przejazdów, koszty eksploatacji służbowych samochodów osobowych, koszty biurowe i utrzymania obiektów ogólnego przeznaczenia, koszty racjonalizacji i wynalazczości, narzuty (np. na utworzenie funduszy socjalnych, funduszu postępu techniczno-ekonomicznego i inne), pozostałe koszty zarządu, obejmujące porady prawne, obce ekspertyzy, koszty bhp pracowników zarządu itp.;
- h. koszty nieprodukcyjne, tj. koszty: robót poprawkowych wykonywanych w trakcie prowadzenia robót na budowie (w tym również robót niezawinionych przez wykonawcę, a powtórnie przez niego wykonywanych na zlecenie generalnego wykonawcy), usuwania siłami własnymi usterek w okresie rękojmi, w tym także wad w budynkach mieszkalnych zrealizowanych metodami uprzemysłowionymi, przestoju sprzętu, środków transportu i robotników, przerzutów materiałów i niezawinione szkody i niedobory materiałów.
17. Dane dotyczące kosztów produkcji budowlano-montażowej wykazują jednostki budowlane o liczbie pracujących powyżej 9 osób, które wykonywały na terenie kraju siłami własnymi roboty budowlane oraz prowadzą księgi rachunkowe i stosują kalkulacyjny układ kosztów.
18. Dane odnoszące się do produkcji budowlano-montażowej podano w cenach bieżących, bez podatku od towarów i usług (VAT). Wyjątkiem są dynamiki produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej na terenie kraju (rozdział 1 i tablica 1) wyliczone w cenach stałych.
19. Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej (tablica 3) zostały opracowane na podstawie miesięcznego badania cen reprezentantów robót realizowanych przez dobrane w sposób celowy podmioty gospodarcze zaliczone według PKD do sekcji „Budownictwo”, tj. jednostki budowlane, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Obserwacją objęto ceny skalkulowane na podstawie aktualnej bazy kosztowo-cenowej badanych jednostek według powszechnie stosowanych zasad kalkulacji cen produkcji budowlano-montażowej. Wskaźniki cen na szczeblu podmiotu gospodarczego obliczane są jako średnie ważone wskaźników cen reprezentantów przy zastosowaniu, jako systemu wag, wartości ich sprzedaży w badanym miesiącu. System wag do obliczeń agregatowych wskaźników cen produkcji budowlano-montażowej stanowi struktura sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej w 2015 r. przez podmioty budowlane, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. System ten uwzględnia zmiany ceny i zmiany struktury sprzedaży zachodzące w kolejnych miesiącach roku, którego dotyczą wskaźniki cen.
20. Dane zaprezentowane w niniejszym opracowaniu są publikowane z zachowaniem tajemnicy statystycznej, określonej w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 2018 poz. 997, z późn. zm.).
21. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Methodological notes

1. Data regarding the value of construction and assembly production realized domestically (Table 1) include construction works realized domestically with own resources (i.e. without subcontracting) by contract system (i.e. for outside clients) by entities (construction and non-construction) and the own-account construction (i.e. for own needs) by all entities conducting economic activity and natural persons (regardless of whether they conduct economic activity). Data on construction and assembly production realized with the own-account construction are partially estimated.
2. Data on construction and assembly production of entities employing up to 9 persons (microenterprises) was established based on the results of a representative survey conducted on a 4% sample of entities (SP-3 Survey on economic activity).
3. The publication presents data on construction and assembly production realized with own resources outside territory of Poland (i.e. without subcontractors) by contract system (i.e. for outside clients) by entities (construction and non-construction) with more than 9 persons employed.
4. The data presented in the publication are final data.
5. Whenever the publication mentions the types of activity - they are always understood and classified in accordance with the Polish Classification of Activities (PKD 2007). The PKD 2007 classification was compiled on the basis of statistical classification of economic activities in the European Community - NACE Rev. 2. and introduced on 1 I 2008 by a decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885 with later amendments), instead of the previously applied classification of PKD 2004.
6. Construction entities are understood as economic entities whose the main type of activity is included in the section F "Construction". Entities whose activities have been included in sections other than "Construction" in the publication are referred to as non-construction.
7. At the presentation of data on construction and assembly production by type of constructions, the Polish Classification of Types of Construction (PKOB) was used. PKOB is a classification introduced by the decree of the Council of Ministers dated 30 XII 1999 (Journal of Laws 1999 No. 112, item 1316 with later amendments), compiled on the basis of the European Classification of Types of Construction (CC), in accordance with the recommendations of the Nations States.
8. Constructed structures/constructions are understood as structures strictly connected to the ground, made of building materials and components, resulting from construction works.
9. The building is a constructed structure strictly connected with the ground, with foundation, separated with the aid of construction partitions (i.e. walls and covers) - together with built in plumbing, sewerage, heating, electrical, gas and other installations, as well as with built in furniture, accounting for normal building installations.
10. Civil engineering works are all construction objects not classified as buildings, i.e.: highways, motorways, streets, railways, airfield runways, bridges, elevated highways, tunnels and subways over-ground and underground transitions, harbours, waterways, dams and other waterworks, long-distance pipelines and communication and electricity power lines, local pipelines and cables, complex constructions on industrial sites, sports and recreations constructions as well as other civil engineering works not classified elsewhere.
11. An investor is a unit for the benefit of which the construction investment is realized. It is obliged to organization of construction process in a way strictly determined by regulations of the Act of 7 July 1994 Polish Building Code (Journal of Laws of 2018, item 1202 with later amendments).

12. The main contractor is a legal entity, an organizational unit without legal personality or a natural person conducting economic activity - obliged by a contract with investor, with own resources or with limited possibility to carry out a specific type of works (e.g. specialised), who with investor's agreement employs subcontractors.
13. A subcontractor is a legal entity, an organizational unit without legal personality or a natural person conducting economic activity which with the agreement and knowledge of the investor realizing determine types and quantities of works based on a contract with the main contractor.
14. Construction and assembly production includes the following types of work:
 - a. site preparation, i.e.: the demolition and wrecking of buildings and other structures, the clearing of building sites, earth moving works, drainage of construction sites, demolition-clean up work conducted for obtaining recyclable materials, test drilling and boring for the purpose of site surveying before initiating actual construction work;
 - b. building of complete construction or parts thereof; civil engineering, i.e.: general construction in residential and non-residential buildings, industrial and storage structures, the assembly of constructions from prefabricated elements, but not self-manufactured, the construction of civil engineering works, the erection of roof coverings, the installation of gutters and water drainage pipes, the painting of roofs, waterproofing (hydro-insulation works); the construction of highways, streets, squares, roads and railways as well as other transportation routes for vehicles and pedestrians, the construction of water projects, sports and recreational installations; work requiring the use of specialised equipment (pit and mining works: the boring of shafts, ventilation shafts, shaft bottom stalls and other pit and mining structures; the building of foundations under machinery and equipment, the driving of piles and posts into the ground, the assembly and welding of steel structures, the assembly and disassembly of scaffolding, water well drilling);
 - c. building installations: electrical (i.e. the installation of electrical wiring and fittings), insulation work, the installation of: hydraulic and sanitary systems and equipment, gas systems and equipment, heating, ventilation, air conditioning and cooling conduits and equipment, roadway, railway, airport and seaport lighting and signalling systems, the assembly of high voltage switching, transformer, telecommunications and radar stations, the assembly of industrial machinery and equipment, the installation of systems and equipment, not elsewhere classified;
 - d. building completion, e.g.: plastering interiors and exteriors of buildings and structures; stucco work, the installation of construction joinery elements, the erection of temporary constructions on building sites, the completion of wooden wall coverings, the laying of floor and wall tiles, parquet and other wooden wall and floor coverings, floor coverings and linoleum, the covering of walls and floors with sandstone, marble, granite, etc., the interior and exterior painting of buildings, the painting of civil engineering structures including the painting of signs on roads and in parking lots, the installation of glass elements in buildings as well as other finishing works (cleaning the external walls of buildings by sanding, steaming and similar methods, installing decorative metal elements in buildings and structures).
15. The scope of construction and assembly production presented above is divided, according to the economic and technical importance, into work:

- a. works with an investment character (the technical and economic criteria, not financial ones, decide on the investment character of works):
 - being realized on new constructions, including:
 - the preparation and management of construction sites,
 - construction (erection) and the reconstruction of buildings, structures, the construction of facilities for boilers, electrical power, electric traction and telecommunications lines and networks together with finishing work and the assembly of interior elements as well as the metal structures of these facilities,
 - pit mining and boring works connected with broadening galleries in active mines, realized by enterprises in tunnelling activity,
 - work being realized in existing (used) constructions with an reconstruction and expansion (horizontal and vertical extension) character, as a result of which at least one of the below mentioned results is obtained:
 - a change in the character (designation) of the reconstructed facility,
 - a significant increase in its original utility value,
 - an adaptation to changed conditions of utilisation,
 - an extension of its utilisation period,
 - a reduction in the costs of utilisation,
 - an improvement in the quality of services and production processes conducted in the facility.
 - b. works with a restoration character - construction work consisting in the regeneration (restoration) of the original or almost original condition (technical and utility value), exceeding the scope of routine conservation work of existing building constructions without causing changes in the structure or in the utility of these constructions,
 - c. other work including:
 - construction and assembly work connected with conservation, i.e., periodic work in order to maintain a building construction and its environment in an appropriate technical condition, including the elimination of causes and effects of damage to prevent the premature destruction of a construction or its elements and equipment,
 - demolition-clean up work conducted in order to obtain recyclable materials,
 - works in the field of construction and demolition of temporary facilities on the construction site.
16. Costs of construction and assembly production include all costs comprising the total cost of sold construction and assembly production during the course of a year within the country and with own resources (i.e. without subcontractors). Costs of construction and assembly production include:
- a. direct materials, i.e. the value (according to purchase prices, understood as the prices that the buyer pays for the purchased materials, decreased by VAT, and in imports, increased by customs duties and import taxes, as well as according to recorded prices adjusted by deviations from recorded prices):
 - basic and auxiliary materials as well as elements of building construction consumed in construction and assembly production, also including goods of own auxiliary production,

- materials not having the characteristics of typical raw materials, the consumption of which however is closely connected with construction and assembly production, e.g. oxygen for cutting and welding steel constructions, chemical agents ensuring the durability of individual building elements,
 - materials obtained in the course conducting construction work,
 - reusable equipment, fittings that can be assembled and disassembled at the construction site and comprising the resource base, scaffolding, portable metal forms, etc.,
 - materials consumed in building temporary resource facilities,
 - materials entrusted by the employer of the work,
 - other materials consumed in connection with realising construction and assembly work;
- b. purchase costs, i.e. costs not included in the purchase price, borne by the contractor, costs of moving materials from the supplier to the on-site warehouse or to the construction site or to an industrial plant for auxiliary production either directly or through the mediation of a central warehouse, with supplier understood as both outside suppliers and suppliers of own auxiliary production. This primarily refers to the costs of transport, forwarding, loading at the supplier (if the buyer is responsible for loading), trans-shipping and unloading;
 - c. direct wages, i.e. wages and salaries of employees (base, bonuses, premiums, etc.) as well as wages and salaries of people extemporaneously employed directly in conducting construction and assembly work, auxiliary work connected with it as well as non-personal wages and salaries, honoraria and all other payments, classified as wages and salaries for work, included in costs. These costs include the value of gross wages and salaries, i.e. excluding personal income tax eductions and other deductions as well as social security contributions and statutory write-offs included in costs from creation of the social benefit fund;
 - d. costs of operating equipment and technological transport, i.e. expenditures on operating heavy machinery and mechanisms as well as medium equipment, equipment services (also including permanent and pipe scaffolding, excluding wooden scaffolding), electricity consumed by the use of equipment, transport services connected with technological transport, i.e. with transporting materials, raw materials and goods on the construction site, removal of earth, rubble, etc.;
 - e. other direct costs, i.e. all types of expenditures (simple costs) not classified as direct materials, direct wages and salaries and costs of operating equipment, e.g. costs of business travel of employees engaged in performing construction and assembly work, costs of geodetic inspection, costs of consumption of heat energy for heating structures under construction in order to accelerate the realisation of work, additional earth work, expertise, costs of radiological surveys; costs of leasing of building equipment;
 - f. general building costs, i.e. wages and surcharges on wages of permanent construction personel (among others, wages of the on-site management, on-site warehouse personnel, industrial guards as well as surcharges on these wages), consumption of the resource base, consumption of equipment (including, among others, costs of consumption, renovation and conservation of equipment and tools used for construction), costs of labour safety and hygiene, costs of employing non-local

employees, other general building costs, among others: consumption of energy, costs of internal transport, costs of business travel, outside services connected with construction supervision, office costs, etc.;

- g. costs of management and administration, i.e. expenditures borne on maintaining units and job positions with a general administrative character, i.e. supervisory, monitoring, accounting and finances, training as well as other positions connected with organising, directing and managing a general construction company. In particular, these costs include wages and surcharges on wages of executive personnel, costs of business travel, costs of using personal automobiles for official business, office costs and costs of maintaining general purpose facilities, costs of technical improvements and inventiveness, surcharges (e.g. on the creation of social funds, technical and economic progress funds and others), other costs of management and administration, including legal advice, outside expertise, costs of executive employee health and safety, etc.;
 - h. non-production costs, i.e. costs of corrective work realized in the course construction work (also including work performed by the contractor on order of the general contractor but not the fault of the contractor), correcting faults during the guarantee period, also including defects in residential buildings realized by industrialised methods, equipment breakdowns, means of transport and employees, transporting materials as well as damages not the fault of the contractor and shortages of materials.
17. Data on construction and assembly production costs are shown by construction entities with more than 9 persons employed who realized construction works domestically with own resources, keep accounting books and apply a calculation of costs.
 18. Data relating to construction and assembly production is given in current prices excluding the value added tax (VAT). The exception are the index numbers of construction and assembly production realized domestically (Chapter 1 and Table 1) calculated in constant prices.
 19. Price indices of construction and assembly production (Table 3) are calculated on the basis of a monthly survey of prices of works representatives realized by specifically selected economic entities included in the "Construction" section of NACE Rev. 2, i.e. construction entities in which the number of employees exceeds 9 persons. Observation covers prices calculated on a current cost-price basis in surveyed entities according to generally applied rules of price calculation of construction and assembly production prices. Price indices at the economic entity level are calculated as weighted averages of price indices of representative items using, as a weight system, their sales value in the month under the survey. The weight system for calculation of the aggregated price indices of construction and assembly production is based on the sales structure of construction and assembly production carried out in 2015 by construction entities in which the number of employees exceeds 9 persons. This system regards the price and sales structure changes, occurring in subsequent months of the year, which the price indices refer.
 20. Data presented in this publication are published in compliance with statistical confidentiality defined in the Law of 29 June 1995 on Official Statistics (Journal of Laws of 2018, item 997, with later amendments).
 21. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".